

Izglītības un zinātnes ministrija

LATVIJAS REPUBLIKAS IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJA

VALSTS VALODAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDŅU (2021-2027) PROBLEMĀTIKAS ANALĪZE

Rīga, Latvija | 2020

SATURA RĀDĪTĀJS

SATURA RĀDĪTĀJS.....	2
SAISTĪBU ATRUNA	3
SAĪSINĀJUMI.....	4
NOVĒRTĒJUMA UZDEVUMI.....	5
1. IEVADS.....	6
2. VALSTS VALODAS POLITIKAS RĪCĪBAS VIRZIENU ĪSTENOŠANA 2015. - 2019. GADĀ.....	7
2.1. VALODAS POLITIKAS ATTĪSTĪBAS 2018.-2019. GADĀ IZVĒRTĒJUMS ATBILSTOŠI VALSTS VALODAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNĒS 2015.-2020. GADAM DEFINĒTAJIEM RĪCĪBAS VIRZIENIEM	8
2.2. SECINĀJUMI PAR VVPP 2015. - 2020. GADAM IEKĻAUTO REZULTATĪVO RĀDĪTĀJU IZPILDI.....	26
3. VALSTS VALODAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDŅU 2021.-2027. GADAM EKSPERTĪZES ZIŅOJUMS... 30	
3.1. DEFINĒTĀ VALSTS VALODAS POLITIKAS MĒRĶU ATBILSTĪBA.....	30
3.2. DEFINĒTO RĪCĪBAS VIRZIENU UN TIEM ATBILSTOŠO UZDEVUMU ATBILSTĪBA UN SINERĢIJA	31
3.3. VALSTS VALODAS POLITIKAS IETEKMES TVĒRUMS.....	38
3.4. SVID ANALĪZE.....	41
3.5. PAPILDUS IESPĒJAMIE PROBLĒMU RISINĀJUMI	42
4. SECINĀJUMU KOPSAVILKUMS.....	44
5. PIELIKUMI	47

SAISTĪBU ATRUNA

Šis dokuments – “Valsts valodas politikas pamatnostādņu (2021. – 2027)” problemātikas analīze” - ir sagatavots saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas doto darba uzdevumu, proti, 2020.gada 28. jūlijā noslēgto pakalpojuma līgumu Nr. 2-6.1e/20/70 “Pētījums par valodas politikas īstenošanas problemātiku”.

Pētījumu 2020.gada augusta mēnesī ir izstrādājis SIA “Dynamic University”.

Informācijas apkopojums, situācijas izvērtējums un secinājumi, kas minēti šajā dokumentā, ir balstīti uz dokumentāciju un sekundāro datu izpēti, kā arī fokusgrupās iegūto informāciju. Par minēto dokumentu datu, informācijas un paziņojumu precizitāti, pilnību un atbilstību dokumentu oriģināliem, ir atbildīgi attiecīgās informācijas sniedzēji, un SIA „Dynamic University” nesniedz garantijas vai saistības šajā sakarā. SIA „Dynamic University” neatbild par sekām, kas izriet no šī dokumenta vai kādas tā daļas izmantošanas.

Pasūtītājs: Izglītības un zinātnes ministrija

Izpildītājs: Dynamic University, SIA

Pamatojums: 2020.gada 28. jūlijā noslēgtais pakalpojuma līgums Nr. 2-6.1e/20/70

Izstrādes periods: 2020.gada augusts – septembris.

SAĪSINĀJUMI

DyU	SIA "Dynamic University"
IAP 2027	Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
Latvija 2030	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija „Latvija 2030”
LNTP	Latvijas Nacionālais terminoloģijas portāls
NAP 2027	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027.gadam
NVO	Nevalstiskās organizācijas
RV	rīcības virziens
SVID analīze	spēcīgo un vājo pušu, iespēju un draudu analīze
VVPP2027	Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam

NOVĒRTĒJUMA UZDEVUMI

Valsts valodas politikas pamatnostādņu 2021.-2027.gadam problemātikas analīzes novērtējums (turpmāk – Novērtējuma ziņojums) tika izstrādāts atbilstoši darba uzdevumiem, kas tika definēti 2020.gada 10.jūnijā starp Izglītības un zinātnes ministriju (turpmāk – IZM) un SIA “Dynamic University” noslēgtajā līgumā:

1. Veikt valsts valodas politikas attīstības 2018.-2019. gadā izvērtējumu atbilstoši Valsts valodas politikas pamatnostādņēs 2015.-2020. gadam definētajiem rīcības virzieniem, izmantojot Izglītības un zinātnes ministrijas sniegto informāciju un citu pieejamo informāciju un sagatavot ziņojumu par valsts valodas politikas rīcības virzienu īstenošanu 2015.-2019. gadā, iekļaujot tajā:
 - rīcības virzienu raksturojošo statistikas informāciju,
 - informāciju par svarīgākajiem rādītājiem datu vizualizācijas formā.
2. Izvērtēt Izglītības un zinātnes ministrijas sagatavotajā Valsts valodas politikas pamatnostādņu 2021.-2027. gadam projektā plānotos valsts valodas politikas mērķus, to sasniegšanai plānotos rīcības virzienus, uzdevumus un pasākumus, to ietekmi uz plānotajiem politikas rezultātiem un rezultātu rādītājiem, kā arī korelāciju ar citu saistīto attīstības plānošanas dokumentu vai to projektu prioritātēm. Noteikt papildu iespējamās problēmu risinājumus.

Novērtējuma ziņojums tiek izstrādāts atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumiem Nr.737 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”.

1. IEVADS

Saskaņā ar 21.gadsimta domāšanu ikviena valoda ir unikāls cilvēces kultūras mantojums, etnosu identitātes pamats. Valodu un kultūru dažādība ir cilvēces un civilizācijas bagātība. Valodas vairs netiek uzvertas tikai kā saziņas kods, bet gan kā kultūras tradīciju deponētārs, nacionālās identitātes pamats. Tādēļ jebkurai valodai ir vieta humāno vērtību sistēmā un ikviena valoda tiek atzīta par saudzējamu vērtību neatkarīgi no tās runātāju skaita un ekonomiskās vērtības. Tomēr valodu kā etnosa identitātes pamatelementu teorētiska atzīšana realitātē spiesta konkurēt ar augstas tirgus vērtības valodu prioritāti.¹

Latviešu valoda kā vienīgā valsts valoda ir viena no svarīgākajām konstitucionālajām vērtībām un būtisks konstitucionālās identitātes elements. Latviešu valoda kā valsts valoda piešķir Latvijas valstij noteiktu – un tieši latvisku – nacionāli kulturālo identitāti.²

Valsts valodas politikas īstenošanā akcentēts:

- Latviešu valoda un kultūrtelpa kā nacionālās identitātes pamats un Latvijas ilgtermiņa attīstības prioritāte;
- Latviešu valoda kā valsts simbola un nacionālās identitātes pamatelements;
- Latviešu valoda ir ne tikai lingvistisks un juridisks, bet arī simbolisks jēdziens.

Nacionālā attīstības plānā latviešu kultūras un valodas pastāvēšana savā zemē identificēta, kā valsts pastāvēšanas jēga. Valsts valodas politikas plānošanas dokumenti ir nepieciešama iekšpolitikas stratēģijas sastāvdaļa Latvijā, lai sekmētu latviešu valodas lingvistisko kvalitāti un konkurētspēju, nodrošinātu valsts valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu, saglabātu, aizsargātu un attīstītu latviešu valodas tradicionālo kultūrvidi, veicinātu latviešu valodas vispusīgu izpēti, kā arī nodrošinātu latviešu valodas kvalitatīvu apguvi gan izglītības sistēmā, gan mūžizglītībā. Kopš 2005. gada valsts valodas politikas pamatnostādnes ir vērtīgāko politikas instrumentu sistemātisks apkopojums, kas kalpo par pamatu valsts valodas politikas īstenošanai un regulārai izvērtēšanai.

Valsts valodas politikas pamatnostādnes (turpmāk – VVPP) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kura galvenie mērķi ir noteikt valodas politikas pamatprincipus, mērķus un svarīgākos rīcības virzienus un kalpot par pamatu sistemātiskai valsts valodas politikas īstenošanai. Valsts valodas politika attiecināma uz visiem Latvijas iedzīvotājiem, latviešu valodas apguvējiem un runātājiem ārpus Latvijas, tāpēc pamatnostādnes uzskatāmas par caurviju politiku. VVPP atrodas sasaistē ar hierarhiski augstākiem plānošanas dokumentiem – “Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2030. gadam”, “Nacionālās attīstības plānu” un dažādiem caurviju un nozares politiku plānošanas dokumentiem. Valsts valodas politikas mērķa kontekstā, valodas ilgtspējas un konkurētspējas nodrošināšanas pamatā ir indivīds – valodas lietotājs, kurš valodu apgūst, izmanto un pilnveido personiskajā, izglītības, profesionālajā un publiskajā vidē. Valodas politikas izstrāde valstī ir balstīta uz valodas situācijas izpēti, kas Latvijā tiek regulāri veikta kopš 1995. gada un turpināta vairākos gan vispārīgos, gan specifiskos ar valodas situāciju saistītos jautājumos. Valsts valodas politikas mērķi valsts attīstības kontekstā saistāmi ar indivīda attīstību un konkurētspēju, labklājības un dzīves kvalitātes nodrošināšanu un valodas un kultūras ilgtspēju.

¹ Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2015.-2020. gadam”, pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5022>

² Pleps, J. (2018) Latvijas valsts konstitucionālie pamati. Latvija un latvieši. I sējums, Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija. 104. Lpp.

2. VALSTS VALODAS POLITIKAS RĪCĪBAS VIRZIENU ĪSTENOŠANA 2015. – 2019. GADĀ

Valsts valodas pamatnostādnes 2015. – 2020. gadam ir strukturētas 4 rīcības virzienos un pēctecīgas iepriekšējam vidēja termiņa valsts valodas politikas plānošanas dokumentam “Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2005.-2014. gadam”. Valsts valodas politikas pamatnostādnes nosaka, ka: “*Valsts valodas politikas virsmērķis ir nodrošināt latviešu valodas – Latvijas Republikas valsts valodas un Eiropas Savienības oficiālās valodas – ilgtspēju, tās lingvistisko kvalitāti un konkurētspēju Latvijas un pasaules valodu tirgū, kā arī ietekmi Latvijas kultūrvīdē.*”³ Kā valsts valodas politikas atbildības jomas identificētas:

- latviešu valodas lietojuma un vides pilnvērtīga nodrošināšana un paplašināšana;
- latviešu valodas apguves resursu nodrošināšana;
- pietiekams atbalsts latviešu valodas zinātniskajai izpētei;
- latviešu valodas lietojums digitālajās tehnoloģijās;
- latviešu valodas prestiža celšana.

2015.–2020. gada VVPP 3.punkts “Valsts valodas politikas rīcības virzieni un uzdevumi” šim plānošanas periodam nosaka četrus galvenos rīcības virzienus:

- 1) **valsts valodas juridiskā statusa stiprināšana;**
- 2) **valsts valodas izglītības politika;**
- 3) **latviešu valodas zinātniskā izpēte un attīstīšana;**
- 4) **sabiedrības līdzdalības nodrošināšana valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā.**

VVPP norādītie rīcības virzieni ir savstarpēji papildinoši un ir saistīti ar Valsts valodas politikas galvenajiem

VALSTS VALODA POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2015.-2020.			
JURIDISKAIS ASPEKTS	PEDAGOĢISKAIS ASPEKTS	LINGVISTISKAIS ASPEKTS	LĪDZDALĪBAS ASPEKTS
RĪCĪBAS VIRZENS	RĪCĪBAS VIRZENS	RĪCĪBAS VIRZENS	RĪCĪBAS VIRZENS
UZDEVUMI			
1.1. Normatīvo aktu izstrāde, izpilde un kontrole	2.1. Latviešu valodas apguves un pilnveides pieejamība	3.1. Valodas situācijas analīze	4.1. Sabiedriskās domas veidošana un sabiedrības iesaiste
1.2. Starptautiskā sadarbība, normatīvo dokumentu tulkošana	2.2. Mācību metodikas pilnveide, atbalsts valodas prasmes vērtēšanā	3.2. Valodas zinātniskā izpēte	4.2. Latviešu valodas kultūras izkopšana, latviešu un lībiešu valodas kultūrvides ilgtspēja
	2.3. Speciālistu sagatavošana, pedagogu profesionālās kompetences pilnveide	3.3. Korpuslingvistikas attīstība	
	2.4. Mācību līdzekļu un mācību metodisko līdzekļu sagatavošana	3.4. Latviešu terminoloģijas attīstība	

aspektiem: juridisko, pedagoģisko, lingvistisko un līdzdalības aspektu. Rīcības virzieni, lai arī identificēti kā šķirti, daļēji savstarpēji pārklājas un cits citu papildina. Rīcības virzienos skaidri definēti galvenie uzdevumi – saturiski saistītu pasākumu kopums un to izpildei atbilstoši pasākumi. (skat. 1.attēlu)

³ “Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2015.-2020. gadam”, pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/5022>

2.1. Valodas politikas attīstības 2018.-2019. gadā izvērtējums atbilstoši Valsts valodas politikas pamatnostādņēs 2015.-2020. gadam definētajiem rīcības virzieniem

Izvērtējums veidots atbilstoši VVPP struktūrai, aprakstot katru rīcības virzienu, sniedzot pārskatu par paveiktajiem pasākumiem rīcības virzienu uzdevumu ietvaros, rīcības virzienu raksturojošajiem rezultatīvajiem rādītājiem. Pasākumos, kuros ir skaidra pasākuma sasaiste ar rezultatīvajiem rādītājiem, tie ņemti vērā vērtējot pasākumu izpildes pakāpi un iekļauts saistīto rezultatīvo rādītāju vizuāls atainojums. Vērtējot pasākumu izpildi, izmantoti četri izpildes stāvokļi:

- **Sasniegts** – VVPP periodā no 2018. līdz 2019. gadam veiktas plānotās aktivitātes un sasniegtas vai pārsniegtas rezultatīvo rādītāju prognozes.
- **Daļēji sasniegts** – VVPP periodā no 2018. līdz 2019. gadam veikta daļa no plānotajām aktivitātēm, daļēji sasniegtas atbilstošo rezultatīvo rādītāju vērtības.
- **Nav sasniegts** – VVPP periodā no 2018. līdz 2019. gadam nav veiktas plānotās aktivitātes un nav sasniegtas rezultatīvo rādītāju prognozes, vai arī trūkst informācijas, kas liecinātu par pasākumu īstenošanu.

Izvērtējumā izmantotās metodes:

- Dokumentu un datu analīze;
- Valodas politikas ekspertu grupas diskusija.

2.1.1. Rīcības virziens: Valsts valodas juridiskā statusa stiprināšana

Pirmais rīcības virziens skar valsts valodas politikas juridisko aspektu, un tā ietvaros ir definēti divi uzdevumi, kas vērsti uz Valsts valodas likuma un citu saistīto normatīvo aktu izpildi, normatīvo aktu jaunradi, starptautisko sadarbību un normatīvo aktu tulkošanu Latvijas un ES pārvaldes institūcijās. Valsts valodas juridiskā statusa stiprināšana ir izteikti horizontāla rakstura pasākumu un uzdevumu kopums, kas veido institucionālo un normatīvo ietvaru sekmīgai pārējo trīs virzienu īstenošanai un valsts valodas politikai kopumā.

Uzdevumi:

1. Nodrošināt Valsts valodas likuma un citu saistīto normatīvo aktu pilnvērtīgu izpildi un kontroli, atbilstoši valsts valodas situācijas pārmaiņām veikt grozījumus valsts valodas apguvi, lietojumu un prasmes pārbaudi reglamentējošos normatīvajos aktos.
2. Īstenot sadarbību ar starptautiskajām organizācijām, nodrošināt normatīvo dokumentu tulkošanas jautājumu risināšanu Latvijas un Eiropas Savienības institūcijās.

2018. - 2020. gadam IZM *Valsts valodas juridiskā statusa stiprināšana* rīcības virziena kontekstā akcentējusi:

- Nepieciešams uzlabot kvalitatīva un droša valsts **valodas prasmes pārbaudes procesa norisi**, kā arī apsvērt iespēju to nodrošināt kā pakalpojumu e vidē;
- Nepieciešama **augstskolu iesaiste** mācību programmu un pedagogu sagatavošanā, lai paplašinātu latviešu zīmju valodas pielietojumu un lietotāju skaitu.

1. tabula: **VVPP 1.rīcības virziena “Valsts valodas juridiskā statusa stiprināšana” rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.**
(Avots: IZM)

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOTAIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Politikas rezultāts 1. Uzlabojusies to iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, latviešu valodas prasme.	Latviešu valodas prasmi apliecinājušo ārzemnieku īpatsvars valsts valodas prasmes pārbaudē (%).	VISC	14%	41%	39%	20%	Sasniegts
				36%				
		Personu, kuras valsts valodas prasmes pārbaudē uzrāda augstāku valsts valodas prasmes līmeni salīdzinājumā ar iepriekšējo novērtējumu, īpatsvars (%).		4%	3,78%	3,55%	5%	Daļēji sasniegts
				3,89%				
	Politikas rezultāts 2. Latvijas iedzīvotāji, kuri publiskajā vidē izmanto latviešu vai galvenokārt latviešu valodu.	Latviešu valodas lietojums saziņas situācijās (latvieši/ cittautieši) (%).	LVA	96%/36%	-	85%/34%	96%/40%	Daļēji sasniegts
			93%34%					
	Politikas rezultāts 4. Panākta saskaņota valsts institūciju darbība valodas politikas īstenošanā, valsts valodas likuma un ar to saistīto normatīvo aktu pilnvērtīgā izpildē un kontrolē.	Administratīvo pārkāpumu skaits (samazinājums %).	VISC	5%	-14%	1%	5%	Daļēji sasniegts
			-2%					
	Darbības rezultāts 4.1. Nodrošināta valsts valodas prasmes			3000				

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOTAIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	pārbaude profesionālo un amatā pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai.	Atbilstoši normatīvajam regulējumam nodrošināto valsts valodas prasmes pārbaudi kārtujošo personu skaits.	VISC	4804	4865	4304	3000	Sasniegts
	Darbības rezultāts 4.2. Nodrošināta starptautiskā un Latvijas institūciju sadarbība ģeodēziskās un kartogrāfiskās darbības nodrošināšanai un publiski pieejamo vietvārdu datubāzu un katalogu uzturēšana un aktualizēšana.	lerakstu skaits publiski pieejamajā vietvārdu datubāzē.	VISC	67 700 125 009	127 250	128 266	68 000	Sasniegts
		Publiski pieejamo vietvārdu katalogu skaits.	LĢIA	1 1				1
	Darbības rezultāts 4.3. Uzlabota latviešu valodas lietojuma kvalitāte.	Pēc tiesībsardzības iestāžu pieprasījuma sniegto lingvistisko atzinumu skaits.	LVA	20	15	12	20	Daļēji sasniegts
14								
800		615		731	800	Daļēji sasniegts		
786								
	Sniegto konsultāciju skaits.		14 000					

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOT AIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		skaits latviešu valodas lietojuma kvalitātes nodrošināšanai.	LVA VVC	22 068	26 431	25 794	14 000	Sasniegts
	Politikas rezultāts 5. Veicināta latviešu valodas pilnvērtīga funkcionēšana Eiropas Savienības institūcijās un nodrošināta Latvijas pārstāvība Eiropas Savienības valodas resursu struktūrās.	Pasākumu skaits tulkošanas kvalitātes nodrošināšanai ES institūcijās.	ĀM, LVA, TM	3	4	3	3	Sasniegts
5								
	Darbības rezultāts 5.1. Atbalstīta Eiropas valstu zinātnisko atziņu ieviešana un informācijas apmaiņa valodas pedagogu darbā.	Pasākumu skaits sadarbībai ar starptautiskajām organizācijām valodu apguves jomā.	LVA, EMVC, VISC, LĢIA	6	6	6	6	Sasniegts
7								

2.1.2. Rīcības virziens: Valsts valodas izglītības politika

Valsts valodas izglītības politika un no tās izrietoša kvalitatīva latviešu valodas apguve ir svarīgākais politikas instrumentu kopums, kas nodrošina pietiekošas valodas prasmes valodas lietotāju vidū, lai sasniegtu VVPP virsmērķus – uzturētu valsts valodas ilgtspēju, lingvistisko kvalitāti un konkurētspēju. Rīcības virziens "Valsts valodas izglītības politika" paredz pasākumus, kuri ir saistīti ar latviešu valodas izglītības jautājumiem un tas pamatā skar valsts valodas politikas pedagoģisko aspektu, vienlaikus rīcības virziena pasākumi ir cieši saistīti ar pārējiem VVPP aspektiem. Rīcības virziens aptver latviešu valodas mācību metodikas, mācību materiālu atbilstības, pieejamības, kā arī jomas speciālistu un pedagogu sagatavošanas nozīmi valsts valodas pozīciju stiprināšanā. Valsts valodas izglītības politikai, līdzīgi, kā pārējiem VVPP rīcības virzieniem ir arī izteikts starptautiskais raksturs. Tā skar ne tikai vispārējo izglītību no pirmsskolas līdz vidusskolai un pieaugušo izglītību, bet arī valsts atbalstu latviešu valodas apguvei diasporā, atbalstot dažādus pasākumus, nedēļas nogales skolu darbību, pedagogu pilnveidi un tīmekļa vides attīstību latviešu valodas apguvei. Svarīgs rīcības virziena starptautiskais aspekts ir arī lektorātu atbalsts ārvalstu augstskolās un sadarbība ar ārvalstu augstskolām kopumā, kas vērstas gan uz izglītības, gan zinātnes un pētniecības attīstību.

Uzdevumi:

1. Nodrošināt latviešu valodas kā dzimtās, kā otrās un kā svešvalodas apguves un pilnveides pieejamību Latvijā un ārvalstīs.
2. Nodrošināt mācību metodikas pilnveidi latviešu valodas apguvē un sniegt atbalstu valodas prasmes vērtēšanā.
3. Nodrošināt latviešu valodas speciālistu sagatavošanu Latvijas un ārvalstu augstskolās, kā arī latviešu valodas pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi, t.sk. darbam ar pieaugušajiem un diasporā.
4. Atbalstīt latviešu valodas apguvei un pilnveidei nepieciešamo mācību līdzekļu un mācību metodisko līdzekļu, t.sk. elektronisko, sagatavošanu un izdošanu.

2018. - 2020. gadam IZM *Valsts valodas izglītības politika* rīcības virziena kontekstā akcentējusi:

- Nepieciešams turpināt, paplašināt un pilnīgot uzsāktās **diasporas atbalsta aktivitātes**, ņemot vērā aktuālo pieprasījumu pēc latviešu valodas atbalsta pasākumiem;
- Valsts valodas izglītības politikas kontekstā aktuāla pāreja uz vispārējo izglītību valsts valodā rada nepieciešamību nodrošināt atbalstošu **mācību metodikas un pedagogu kompetenču pilnveidi**;
- Arvien aktuālāks kļūst ārvalstu studentu pieprasījums pēc intensīvas latviešu valodas apguves – **vasaras kursu** veidā un pastāvīgi augstskolās studiju laikā;
- Ņemot vērā jauno politikas iniciatīvu nozīmību un politisko jūtīgumu, īpaši aktuāli ir sekmīgi **komunikācijas pasākumi**, kas vērsti gan uz izglītojamajiem un pedagogiem, gan plašāku sabiedrību, gan lai skaidrotu nepieciešamo izmaiņu vērtību un nepieciešamību.

2. tabula: **VVPP 2.rīcības virziena “Valsts valodas izglītības politika” rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.**
(Avots: IZM)

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOT AIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Darbības rezultāts 1.1. Nodrošināta latviešu valodas apguves un pilnveides pieejamība bezdarbniekiem un darba meklētājiem.	NVA neformālās izglītības programmas “Valsts valodas apguve” kursu dalībnieku skaits.	NVA	2500 3568	2634	3354	2500	Sasniegts
	Darbības rezultāts 1.2. Nodrošināta iespēja apgūt latviešu valodu tiem, kam tā nav dzimtā vai ģimenes valoda.	Reemigrantu, viņu ģimenes locekļu un citu ārvalstnieku skaits, kuri apgūst vai pilnveido latviešu valodas prasmi.	SIF, KM, IZM	4700 1834	1312	655	4700	Daļēji sasniegts
	Politikas rezultāts 6. Pilnveidota	Skolēnu ar zemiem		16%				Nevienam

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOTAIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Pilnveidota bērnu, skolēnu un jauniešu latviešu valodas prasme.	mācību rezultātiem lasītprasme īpatsvars (%).	-	18%	22,4%	22,4%	13%	Nav sasniegts
	Darbības rezultāts 6.1. Nodrošināts atbalsts reemigrējušajiem bērniem, iekļaujoties Latvijas izglītības sistēmā.	Pedagogu skaits, kuri pilnveidojuši profesionālās prasmes darbā ar reemigrējušajiem bērniem.	LVA	50 94	38	62	50	Sasniegts
	Darbības rezultāts 6.2. Nodrošināta sistēmiska iespēja mācīt latviešu valodu un literatūru izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautības izglītības programmas.	Izstrādāto divu mācību priekšmetu "Latviešu valoda" un "Literatūra" programmu paraugu skaits.	VISC	2 0	0	0	0	Nav sasniegts
	Darbības rezultāts 6.3. Nodrošināta latviešu valodas un pirmsskolas pedagogu profesionālās kompetences pilnveide.	Metodikas kurso skolotājiem un pirmsskolas skolotājiem izglītoto skaits.	LVA	800 1587	835	1242	800	Sasniegts
Pedagogu skaits, kuri papildinājuši zināšanas par latviešu valodas apguves vietnes „Māci un mācies valodu” elektroniskajiem materiāliem.		100 98		125				
Informatīvo un metodisko semināru par aktuāliem latviešu		180						

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOTAIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		valodas un literatūras jautājumiem un valsts valodas prasmes pārbaudi apmeklētāju skaits.	VISC	130	80	200	180	Sasniegts
	Darbības rezultāts 6.4. Nodrošināta elektronisko mācību materiālu latviešu valodas apguvei pieejamība.	Izstrādāto elektronisko mācību līdzekļu latviešu valodas apguvei skaits.	LVA	5 7	8	7	1	Sasniegts
		Elektroniskās vārdnīcas e-pupa pilnveide (šķirkļu skaits).	LVA	50 50	50	50	50	Sasniegts
	Politikas rezultāts 7. Palielinājies atbalsts latviešu valodas pedagogiem profesionālās kompetences pilnveidē un metodikā.	Atbalstu saņēmušo latviešu valodas kā otrās valodas un kā svešvalodas pedagogu, kuri strādā ar pieaugušajiem, skaits.	VISC	70 114	0	110	90	Sasniegts
		Izstrādājamo EKP atbilstošo latviešu valodas prasmes līmeņu aprakstu skaits.	LVA	1 0	0	0	0	Sasniegts
		Vasaras kursu ("letonistu semināru") apmeklētāju skaits latviešu valodas docētājiem, kuri strādā ārvalstu augstskolās.	LVA	15 10	10	12	15	Daļēji sasniegts
	Darbības rezultāts 7.1. Nodrošināts finansiāls atbalsts latviešu valodas kā svešvalodas apguvei ārvalstu augstskolās; sekmēta nodarbību stunda	Lektorātu skaits, kuriem nodrošināts finansiāls atbalsts latviešu valodas un kultūras apguvei.	All, LVA	6 8	8	8	6	Sasniegts
		Finansiāli atbalstīto izglītojošo pasākumu skaits ārvalstu augstskolās, kurās apgūst latviešu valodu.	LVA	5 6	5	5	5	Sasniegts

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOTAIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Sadarbība starp Latvijas un ārvalstu augstskolām latviešu valodas apguvē.	Vasaras kursos piedalījušos ārvalstu studentu skaits.	LVA	25	38	46	25	Sasniegts
				43				
		Mācību līdzekļu skaits ārvalstu studentiem.	LVA	1	1	0	1	Dalēji sasniegts
				1				
Darbības rezultāts 7.2. Sniegts atbalsts diasporai.		Nedēļas nogales skolu skaits diasporā, kurām sniegts finansiālais atbalsts, un minimālais skolēnu skaits atbalstītajās skolās.	LVA	40/600	56/1895	58/2021	45/675	Sasniegts
				49/1783				
		Izstrādāto mācību līdzekļu, t.sk elektronisko, latviešu valodas apguvei diasporas bērniem un jauniešiem skaits.	LVA	6	9	6	3	Sasniegts
				6				
Darbības rezultāts 7.3. Nodrošināta starpaugstskolu doktora studiju valodniecības nozarē programmu izstrāde un īstenošana.		Doktorantu skaits, kuri studē par valsts budžeta līdzekļiem starpaugstskolu programmās valodniecības nozarē.	All	8	5	5	8	Dalēji sasniegts
				9				
Darbības rezultāts 7.4. Nodrošināta mācību un metodisko materiālu pieejamība latviešu valodas kā svešvalodas apguvei.		Izstrādāto latviešu valodas apguves elektronisko mācību kursu skaits.	LVA	1	1	2	2	Sasniegts
				1				
		Izstrādāto mācību līdzekļu komplektu skaits latviešu valodas kā svešvalodas apguvei.		1	0	0	2	Dalēji sasniegts
				0				
		Izstrādāto mācību un metodisko materiālu komplektu latviešu valodas apguvei e-studiju vidē skaits.		2	0	0	2	Dalēji sasniegts
				0				

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOT AIS	2018 SASNIE GTAIS	2019 SASNIE GTAIS	2020 PLĀN OTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIE GTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Izstrādāto elektronisko latviešu valodas prasmes pašpārbaudes testu skaits.	VISC, LVA	2	0	1	2	Daļēji sasniegt s
				0				

2.1.3. Rīcības virziens: Latviešu valodas zinātniskā izpēte un attīstīšana

Trešais rīcības virziens nodrošina VVPP mērķu ilgtspēju, un atbalsta lingvistisko kvalitāti un konkurētspēju Latvijas un pasaules valodu tirgū. Šajā virzienā ietverts politikas instrumentu kopums, kas vērsti uz valsts valodas situācijas analīzi, latviešu valodas zinātnisku izpēti un valodas tehnoloģiju attīstību, t.sk. datu bāzu un latviešu valodas korpusu izveidi, kā arī zinātnisku un populārzinātnisku publikāciju izdošanu. Pētnieciskajā darbā gūtās atziņas un izstrādātie rīki un tehnoloģijas ir nozīmīgi atbalstot citus VVPP virzienus – rada inovatīvus risinājumus valodas apguvei un lietojumam, rada iespējas aplūkot valodas jomas no dažādām perspektīvām, sniedz ieskatu valodas situācijā, veido atbalstu valodas apguvei, rada pamatu vienotai terminoloģijai un citādi veido praktisku atbalstu sekmīgai valodas pastāvēšanai un ilgtspējai. Bez praktiskiem apsvērumiem valodas zinātniska izpēte un attīstība svarīga, jo tā sniedz ieskatu Latviešu kultūras vēsturē un identitātē, ļauj saglabāt un pienācīgi novērtēt nemateriālo kultūras mantojumu, kā arī rada interesi par valodu un attīsta lingvistisko pētniecību kopumā.

Uzdevumi:

1. Analizēt Latvijas valodas situāciju un lingvistiskās attieksmes teritoriālā, demogrāfiskā, sociālā aspektā un citu valstu pieredzi valodas politikas īstenošanā.
2. Veicināt latviešu valodas, t.sk. latviešu valodas apguves un latviešu valodas, zinātnisku izpēti, latviešu valodas pētījumu rezultātu publicēšanu un normu avotu pieejamību.
3. Nodrošināt latviešu korpuslingvistikas attīstību, sekmēt vispārīga līdzsvarota latviešu valodas (tekstu un runas) elektroniskā korpusa izveidi.
4. Nodrošināt latviešu terminoloģijas attīstību.

2018. - 2020. gadam IZM *Latviešu valodas zinātniskā izpēte un attīstīšana* rīcības virziena kontekstā akcentējusi:

- Aktualitāti saglabā esošie pētniecības virzieni, kas saistīti ar latviešu valodas **kultūrvēsturisko** aspektu pētniecību, **gramatikas un valodas apguves** pētniecību, **lingvistisko tehnoloģiju** pētniecību un attīstību;
- Pieaugot zinātniskās darbības rezultātā iegūto zināšanu, atziņu un tehnoloģiju apjomam arvien svarīgāk kļūst nodrošināt sasniegto rezultātu identificēšanu, **ilgtspēju un pārnesi** uz citām jomām;
- Lai nodrošinātu sistemātisku, koordinētu latviešu valodas izpēti un latviešu valodas attīstību, nepieciešama atsevišķa **valsts pētījumu programmas izveide** un īstenošana.

3. tabula: VVPP 3.rīcības virziena “Latviešu valodas zinātniskā izpēte un attīstīšana” rezultatīvo rādītāju
izpildes analīze.
(Avots: IZM)

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOTAIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Darbības rezultāts 4.4. Nodrošināta izstrādātās un saskaņotās terminoloģijas vispārēja pieejamība.	Uzturēto un papildināto terminoloģijas datubāzu skaits.	LZA, TK, VVC	1	-	1	1	Sasniegts
				1				
		Izstrādāto specializēto terminu vārdnīcu un mācību materiālu skaits.	LVA, LU LVI	2	-	1	1	Sasniegts
				2				
	Darbības rezultāts 5.2. Latviešu valoda iekļauta Eiropas vienotajā valodas resursu un tehnoloģiju infrastruktūrā	Latvijā izveidoto valodas resursu centru skaits.	LĢIA, LU MII	0	-	1	2	Daļēji sasniegts
				-				
	Politikas rezultāts 8. Risinātas latviešu valodas attīstības un lietojuma problēmas, izstrādāti priekšlikumi turpmākai valodas politikas plānošanai un īstenošanai. Veikta latviešu valodas vispusīga izpēte. Veicināta latviešu valodas pētījumu rezultātu, īpaši normu avotu publicēšana. Aktualizēta pasaules zinātniskā doma valodniecības nozarē.	Pētījumu skaits valodniecības nozarē.	LVA, LU LVI, VVC, All	11	-	11	11	Sasniegts
				11				
		Citu valstu zinātnieku latviskoto pētījumu skaits.	LVA	1	-	1	1	Sasniegts
				1				
		Latviešu valodas apguves pētījumu skaits.	LVA, All	4	-	3	4	Sasniegts
				3				
	Darbības rezultāts 8.1.			6				Sasniegts

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOTAIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Veikts valodas situācijas monitorings un iegūtās informācijas analīze.	Publicēto pētījumu skaits par latviešu valodas prasmi un lietojumu Latvijā.	LU LVI, VVC, AII, LVA	2	-	2	3	Sasniegts
	Darbības rezultāts 8.2. Izstrādāti un publiskoti ar latviešu valodas izpēti saistīti zinātniskie pētījumi.	Rakstu krājumu, monogrāfiju, akadēmisko un specializēto izdevumu valodniecībā, t.sk. populārzinātnisko izdevumu par valodu, skaits.	LU LVI, LVA, AII	9 15	-	12	9	Sasniegts
	Darbības rezultāts 8.3. Nodrošināta latviešu valodas noturība daudzvalodīgā vidē.	Tulkojošo vārdnīcu skaits.	LVA, LU LVI	2 2	-	0	2	Daļēji sasniegts
	Darbības rezultāts 8.4. Nodrošināta latviešu valodas terminoloģijas attīstība.	Pētījumu skaits latviešu terminoloģijā.	LU LVI	2 5	-	2	3	Sasniegts
	Politikas rezultāts 9. Skmēta latviešu valodas tekstu un runas elektroniskā korpusa izveide, nodrošināta tā izveidošanai un uzturēšanai nepieciešamās programmatūras attīstība un zinātnisko pētījumu bāze.	Pasākumu skaits vispārīga mūsdienu latviešu valodas korpusa (tekstu un runas) izveidei.	LU LMII, LU LVI, VISC	20 11	-	9	20	Daļēji sasniegts
		Pasākumu skaits	LVA.	5				

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOT AIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Darbības rezultāts 9.1. Nodrošināta mūsdienu latviešu valodas korpusa izveide un darbība, izveidoti latviešu valodai trūkstošie valodas resursi un tehnoloģijas.	latviešu valodas korpusa uzturēšanai un metodiskā darba ar korpusu nodrošināšanai.	LU VMI, LU MII, VVC	3	-	2	5	Daļēji sasniegts
		Specializēto korpusu skaits.	LVA, LU LVI, VISC, LU MII	2	-	2	3	Sasniegts
			2					
		Valodas resursu un tehnoloģiju skaits.	LVA, LU MII, LZA TK, VVC	3	-	1	5	Daļēji sasniegts
				1				

2.1.4. Rīcības virziens: Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā

Ceturtais rīcības virziens ir vērst uz sabiedriskās domas veidošanu, sabiedrības iesaisti un līdzdalību, kā arī latviešu valodas kultūras attīstīšanu un latviešu valodas un lībiešu valodas kultūrvides veicināšanu. Ar valsts valodas politiku saistītās sabiedrības līdzdalības nodrošināšana ir nepieciešams un vienlaikus ļoti sarežģīts rīcības virziens, jo ir maz politikas instrumentu, kas var tiešā veidā ietekmēt sabiedrības vērtīborientāciju un lingvistisko attieksmi, un vēlmi lietot, apgūt un pilnveidot latviešu valodu. Rīcības virziena kontekstā svarīga ir arī valodas un kultūras savstarpējā mijiedarbe. Pasākumi, kas vērsti uz dažādu kultūras produktu (literatūras, kino, dramaturģijas u.c.) radīšanu un popularizēšanu, veicina valodas pieejamību un potenciālu vēlmi apgūt un pilnveidot latviešu valodu plašā lietotāju lokā. Kultūras nozare kalpo, kā attīstības platforma latviešu valodai un otrādi – latviešu valoda ir kā priekšnoteikums sekmīgai kultūras nozares attīstībai un augstvērtīgu kultūras produktu radīšanā.

Uzdevumi:

1. Mērķtiecīgi veidot sabiedrisko domu un nodrošināt sabiedrības iesaisti latviešu valodas aizsardzības, apguves, lietojuma un attīstības jautājumos.
2. Radoši attīstīt un izkopt latviešu valodu ar literatūras un mākslas līdzekļiem, veicināt latviešu valodas un lībiešu valodas tradicionālās kultūrvides ilgtspēju.

2018. - 2020. gadam IZM *Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā* rīcības virziena kontekstā akcentējusi:

- Aktualitāti saglabā esošie izaicinājumi nodrošināt **sabiedrības līdzdalību** valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā – sabiedrības lingvistiskā attieksme, latviešu valodas globālā konkurētspēja, dalītā mediju telpa un ar migrāciju saistītie valodas ilgtspējas riski.

4. tabula: **VVPP 4.rīcības virziena “Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā” rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.**
(Avots: IZM)

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOTAIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGTAIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Politikas rezultāts 1. Uzlabojusies to iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, latviešu valodas prasme.	iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda un kuri saziņā ar latviešiem lieto galvenokārt vai tikai latviešu valodu, īpatsvars (%).	LVA	43%	-	57%	50%	Sasniegts
	Darbības rezultāts 1.3. Attīstītas daudzveidīgas pieejas latviešu valodas apguvē.	iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda ir latviešu valoda un kuri darbā un saziņā ar kolēģiem lieto galvenokārt vai tikai latviešu valodu, īpatsvars (%).	LVA	61%	-	80%	70%	Sasniegts
		iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda un kuri darbā un saziņā ar kolēģiem lieto galvenokārt vai tikai latviešu valodu, īpatsvars (%).		59%				
			14%	-	28%	20%	Sasniegts	
			11%					
	Politikas rezultāts 2. Latvijas iedzīvotāji, kuri publiskajā vidē izmanto latviešu vai galvenokārt latviešu valodu.	Latviešu valodas lietojums saziņas situācijās (latvieši/ cittautieši) (%).	LVA	96%/36%	-	85%/34%	96%/40%	Daļēji sasniegts
	Darbības rezultāts 2.1. Veicināta latviešu valodas lietošana publiskajā telpā	iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda un kuri valsts iestādēs/ pašvaldības iestādēs lieto galvenokārt vai tikai latviešu valodu, īpatsvars (%).	LVA	34%/31%	-	43%/43%	43%/40%	Sasniegts
		Pasākumu skaits sabiedrības		23				

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOT AIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGT AIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	publiskāja telpa.	izglītošanai un informēšanai par valsts valodas politiku un politikas īstenošanas aktualitātēm.	LVA, VVC, AII	23	23	23	23	Sasniegts
	Politikas rezultāts 3. Nodrošināta sabiedriskās domas veidošana un sabiedrības iesaiste valodas politikas īstenošanā.	Apmeklētāju skaits interneta vietnē <i>www.valoda.lv</i> .	LVA	169 000	280 923	188 469	169 000	Sasniegts
				257 505				
	Darbības rezultāts 3.1. Uzturēta interese par interneta vietnēs publicēto informāciju par latviešu valodu.	Interneta vietņu skaits, kas nodrošina aktuālās informācijas pieejamību par latviešu valodu.	LVA	3	3	3	3	Sasniegts
				3				
	Politikas rezultāts 10. Atbalstīta un sekmēta latviešu valodas attīstība un popularizēšana ar literatūras un mākslas līdzekļiem.	Latviešu oriģinālliteratūras izdevumu skaits gadā.	KM	1480	1578	1055	1500	Daļēji sasniegts
				1980				
		Ar valsts atbalstu producēto filmu skaits.	KM	30	48	30	30	Sasniegts
				41				
		Latviešu oriģināldramaturģijas iestudējumu īpatsvars kopējā jauniestudējumu skaitā (%).	KM	10%	33%	27%	10%	Sasniegts
				31%				
		Bērnu un jauniešu skaits, kas piedalās lasīšanas veicināšanas programmās Latvijā un latviešu diasporas centros.	KM	17 000	16 000	17 000	17 000	Sasniegts
				20 100				

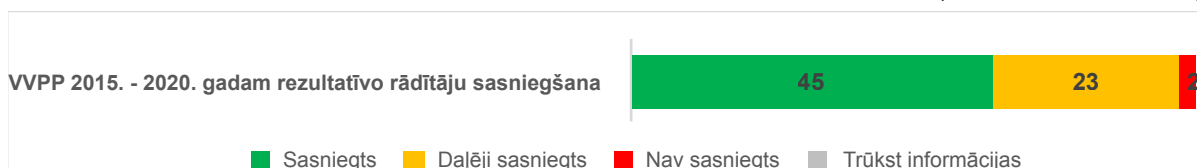
Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀDE	2017 PLĀNOT AIS	2018 SASNIEGTAIS	2019 SASNIEGT AIS	2020 PLĀNOTAIS	IZPILDE
				2017 SASNIEGTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Pasākumu skaits latviešu valodas reģionālo tradīciju savdabības saglabāšanai.	LVLKSA	3	3	3	3	Sasniegts
				3				
	Darbības rezultāts 10.1. Nodrošināts atbalsts latviešu valodas kultūrvides aizsardzībai un attīstībai.	Pasākumu skaits bērniem un jauniešiem lasīšanas veicināšanai Latvijā un latviešu diasporas centros.	KM	1	2	1	1	Sasniegts
				1				
		Atbalstītie pasākumi latviešu literatūras darbu tapšanai un popularizēšanai.	KM	2	3	3	2	Sasniegts
				3				
	Pasākumu skaits izcilu latviešu literatūras klasiķu daiļrades mantojuma aktualizēšanai.	KM	2	2	2	2	Sasniegts	
			2					
	Darbības rezultāts 10.2. Nodrošināts izziņas un atmiņas institūciju (bibliotēku) resursu piedāvājums un pieejamība visām sabiedrības grupām.	LNB krājumu papildināšana ar jaunieguvumu eksemplāriem.	KM	52 000	43 452	49 468	52 000	Daļēji sasniegts
				52 387				
	LNERB krājumu papildināšana ar jaunieguvumu eksemplāriem.	2800		4216	5743	2800	Sasniegts	
		3977						
	Politikas rezultāts 11. Paplašināta un aizsargāta lībiešu valodas kultūrvide.	Publicēto izdevumu skaits lībiešu valodas apguvei un saglabāšanai.	LVA	1	1	0	1	Daļēji sasniegts
	Darbības rezultāts 11.1.	Pasākumu skaits ar mērķi nodrošināt		2				

Nr. p.k.	POLITIKAS UN DARBĪBAS REZULTĀTS	REZULTATĪVAIS RĀDĪTĀJS	IESTĀ DE	2017 PLĀNOT AIS	2018 SASNIE GTAIS	2019 SASNIEGT AIS	2020 PLĀN OTAIS	IZPILD E
				2017 SASNIE GTAIS				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Nodrošināts atbalsts lībiešu valodai un kultūrvides attīstībai.	kultūrvidi lībiešu valodas saglabāšanai un attīstībai.	LVA	2	2	0	2	Daļēji sasniegts

2.2. Secinājumi par VVPP 2015. – 2020. gadam iekļauto rezultatīvo rādītāju izpildi

No kopumā VVPP 2015. – 2020. gadam iekļautajiem 70 rezultatīvajiem rādītājiem lielākā daļa jeb 45 rezultatīvie rādītāji ir sasnieguši 2020. gadā plānoto rezultātu. Daļēji plānoto rezultātu ir sasnieguši 23 rezultatīvie rādītāji, bet 2 rādītāji plānoto rezultātu nav sasnieguši. (skat 2. attēlu) Līdz ar to visi VVPP 2015. – 2020. gadam definētie rīcības virzieni ir vērtējami kā rezultatīvi, jo vairums tajos iekļautie politikas un darbības rezultāti pilnībā vai daļēji sasniedz 2020. gadā plānoto vērtību un ir atbilstoši, lai sasniegtu VVPP definēto virsmērķi – nodrošināt valodas ilgtspēju, lingvistisko kvalitāti, konkurētspēju un ietekmi Latvijas kultūrvīdē.

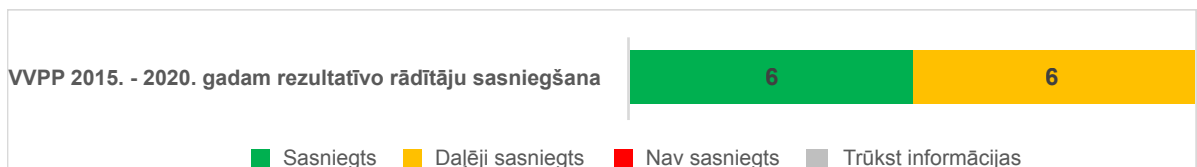
2. attēls: VVPP 2015. – 2020. gadam iekļauto rezultatīvo rādītāju izpilde (Avots: autoru izstrādāts)

1. Rīcības virziens: Valsts valodas juridiskā statusa stiprināšana

Secinājumi: Rīcības virziens “Valsts valodas juridiskā statusa stiprināšana” ir īstenots vidēji sekmīgi, jo puse jeb 6 rezultatīvie rādītāji ir sasnieguši 2020. gada plānoto rezultātu, bet otra puse to ir sasniegusi daļēji. (skat. 3. attēlu) VVPP ietvertie pasākumi, kas vērsti uz valsts valodas juridiskā statusa stiprināšanu pārsvarā ir atbilstoši rīcības virzienam, taču rīcības virzienam pietrūkst skaidru sasniedzamo mērķu, kas papildinātu tos pasākumus, kuri tiek īstenoti ik gadu, nodrošinot ar valsts valodu saistītās funkcijas un pakalpojumus.

3. attēls: Rīcības virziena “Valsts valodas juridiskā statusa stiprināšana” rezultatīvo rādītāju izpilde (Avots: autoru izstrādāts)

Ieteikumi:

- VVPP 2020. – 2027. gadam uzmanību pievērst rādītājam “Personu, kuras valsts valodas prasmes pārbaudē uzrāda augstāku valsts valodas prasmes”, jo tā rezultāts kopš 2017., kad tas sasniedza 3,89%, 2018. gadā nokritās līdz 3,78% un 2019. gadā līdz 3,55%, lai gan 2020. gadā bija plānots sasniegt 5%.
- VVPP 2020. – 2027. gadam uzmanība būtu jāpievērš rādītājam “Latviešu valodas lietojums saziņas situācijās (latvieši/cittautieši) (%)”. Tā rezultāts, lai arī nesasniedza plānoto, 2017. gadā bija 93%/34%, bet 2019. gadā – 85%/34%, kas atpaliek no 2020. gadā plānotā sasniedzamā rezultāta 96%/40%.
- Saistībā ar jauno politikas iniciatīvu – pāreju uz vispārējo izglītību valsts valodā –, kā arī pienākumu pašvaldību pirmsskolas izglītības iestādēs nodrošināt programmas pieejamību valsts valodā, aktuālāks kļūst jautājums par sekmīgu kontroles funkciju nodrošināšanu izglītības jomā.
- Veidot precīzākas un reālistiski sasniedzamas rezultatīvo rādītāju prognozētās vērtības. Ja pirms VVPP apstiprināšanas nav bijis iespējams veikt precīzas rezultatīvo rādītāju prognozes, tad tās labot kopā ar citiem grozījumiem pamatnostādņēs.
- Rezultatīvie rādītāji, kuri raksturo valsts sniegtos pakalpojumus (LVA sniegtās lingvistiskās konsultācijas, lingvistisko atzinumu sniegšana, atzinumu sniegšana par personvārdu atveidi latviešu valodā, valsts valodas pārbaudes nodrošināšana) jāplāno tā, lai tie deskriptīvi raksturotu ne vien sniegto pakalpojumu kvantitatīvo apjomu, kas pamatā atkarīgs no šo pakalpojumu pieprasījuma, bet arī kvalitāti – saņēmēju apmierinātību, atbilstību pieprasījumam, pakalpojumu sniegšanas laiku un citus aspektus, kas primāri atkarīgi no pakalpojumu sniedzējiesādēs.
- Ieteicams pilnveidot rezultātu uzskaiti, nosakot rezultātu katrai darbībai, kas ir jāsasniedz VVPP beigās (kumulatīvi pa visiem gadiem). Perioda beigās izvērtējot VVPP, tas ļaus secināt, vai

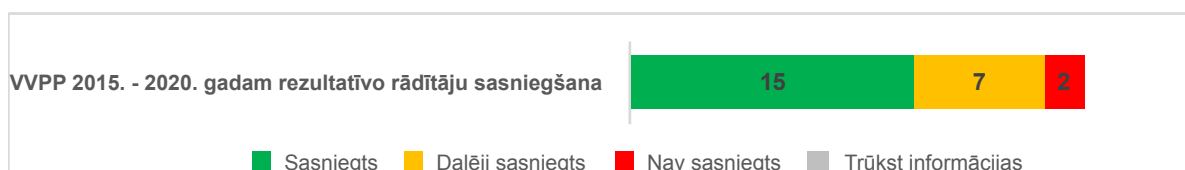
septiņu gadu laikā ir, piemēram, apmācīts tāds personu skaits, kāds sākotnēji bija iecerēts, kas ļaus vērtēt sasniegtā rezultāta efektivitāti un lietderību.

2. Rīcības virziens: Valsts valodas izglītības politika

Secinājumi: Rīcības virzienā “Valsts valodas izglītības politika” ir iekļauti 24 rezultatīvie rādītāji. No tiem 14 ir sasnieguši 2020. gadā plānoto rezultātu, 7 rādītāji to ir sasnieguši daļēji, savukārt 2 rādītāji nav sasnieguši rezultātu. (skat. 4. attēlu) Plānoto rezultātu nav sasniedzis rādītājs “Izstrādāto divu mācību priekšmetu “Latviešu valoda” un “Literatūra” programmu paraugu skaits”, iemesls ir saistīts ar plānotajām jaunajām politikas iniciatīvām, proti, pāreju uz kompetenču pieejā balstītu izglītības modeli un pāreju uz izglītību valsts valodā. Tāpat paredzēto rezultātu nav sasniedzis rādītājs “Skolēnu ar zemiem mācību rezultātiem lasītprasme īpatsvars”. Valsts valodas izglītības politika un no tās izrietoša kvalitatīva latviešu valodas apguve ir svarīgākais politikas instrumentu kopums, kas nodrošina pietiekošas valodas prasmes valodas lietotāju vidū, lai sasniegtu VVPP virsmērķus – uzturētu valsts valodas ilgtspēju, lingvistisko kvalitāti un konkurētspēju.

4. attēls: Rīcības virziena “Valsts valodas izglītības politika” rezultatīvo rādītāju izpilde.

(Avots: autoru izstrādāts)

Ieteikumi:

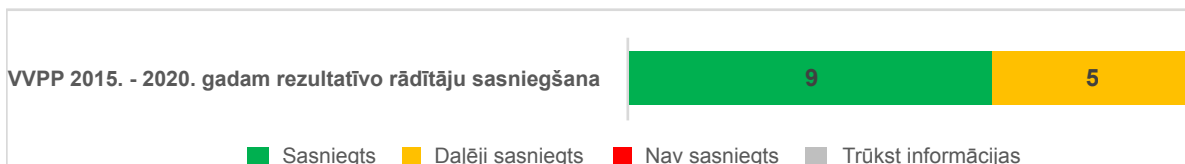
- Ņemot vērā rādītāja “Reemigrantu, viņu ģimenes locekļu un citu ārvalstnieku skaits, kuri apgūst vai pilnveido latviešu valodas prasmi” būtisko atkāpi no sasniedzamā rezultāta (2020. gadā bija jāsasniedz 4700, bet 2019. gadā iekļautas 655 personas), apsvērt līdzīga rādītāja iekļaušanu VVPP 2020. – 2027. gadam.
- Pāreja uz izglītību valsts valodā uzskatāma par būtisku politikas maiņu un saistīta ar nozīmīgiem riskiem, kas skar gan tādus praktiskus jautājumus, kā pedagogu un mācību līdzekļu pieejamības nodrošināšana, gan sekmīgu komunikāciju ar sabiedrību un politikas maiņas skaidrošanu. Saistībā ar jauno politikas iniciatīvu, kā arī pienākumu pašvaldību pirmsskolas izglītības iestādēs nodrošināt programmas pieejamību valsts valodā, aktuālāks kļūst jautājums par sekmīgu kontroles funkciju nodrošināšanu izglītības jomā.
- Veidot precīzākas un reālistiski sasniedzamas rezultatīvo rādītāju prognozētās vērtības. Ja pirms VVPP apstiprināšanas nav bijis iespējams veikt precīzas rezultatīvo rādītāju prognozes, tad tās labot kopā ar citiem grozījumiem pamatnostādnēs.
- Pilnveidot rezultātu uzskaiti, nosakot rezultātu katrai darbībai, kas ir jāsasniedz VVPP beigās (kumulatīvi pa visiem gadiem). Perioda beigās izvērtējot VVPP, tas ļaus secināt, vai septiņu gadu laikā ir, piemēram, apmācīts tāds personu skaits, kāds sākotnēji bija iecerēts, kas ļaus vērtēt sasniegtā rezultāta efektivitāti un lietderību.

3. Rīcības virziens: Latviešu valodas zinātniskā izpēte un attīstīšana

Secinājumi: Rīcības virzienā “Latviešu valodas zinātniskā izpēte un attīstīšana” no kopumā 14 iekļautajiem rezultatīvajiem rādītājiem 2020. gadā plānoto rezultātu ir sasnieguši 9 rādītāji, kamēr 5 rādītāji to ir sasnieguši daļēji. (skat. 5. attēlu) Tādējādi rīcības virziena izpilde ir bijusi sekmīga. Atšķirībā no valsts valodas juridiskā statusa stiprināšanas un valsts valodas izglītības politikas, latviešu valodas zinātniska izpēte ir grūtāk ietekmējama ar tiešiem politikas instrumentiem, jo atkarīga no pētnieku un zinātnisko institūciju interesēm un nereti arī iespējām piesaistīt ārēju finansējumu. VVPP iekļauto pasākumu kopums, kas vērsts uz Valsts valodas zinātnisku izpēti un attīstīšanu ir plašs un aptver svarīgākos ar latviešu valodas attīstību un izpēti saistītos jautājumus. Pasākumi lielākoties ir atbilstoši rīcības virzienam un sekmē VVPP mērķu sasniegšanu.

5. attēls: Rīcības virziena “Latviešu valodas zinātniskā izpēte un attīstīšana” rezultatīvo rādītāju izpilde.

(Avots: autoru izstrādāts)

Ieteikumi:

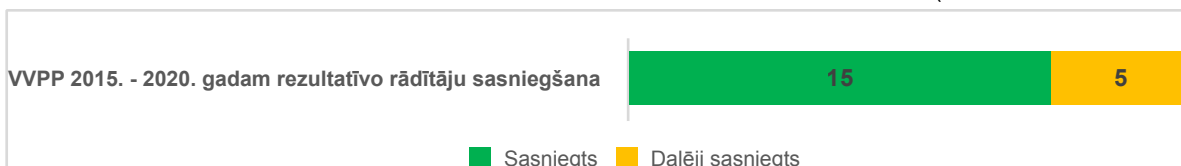
- Aktualitāti saglabās esošie pētniecības virzieni, kas saistīti ar latviešu valodas kultūrvēsturisko aspektu pētniecību, gramatikas un valodas apguves pētniecību, lingvistisko tehnoloģiju pētniecību un attīstību.
- Pilnveidot rezultātu uzskaiti, nosakot rezultātu katrai darbībai, kas ir jāsasniedz VVPP beigās (kumulatīvi pa visiem gadiem). Perioda beigās izvērtējot VVPP, tas ļaus secināt, vai septiņu gadu laikā ir, piemēram, apmācīts tāds personu skaits, kāds sākotnēji bija iecerēts, kas ļaus vērtēt sasniegtā rezultāta efektivitāti un lietderību.

4. Rīcības virziens: Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā

Secinājumi: Rīcības virziens "Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā" ir īstenots sekmīgi, jo no 20 rezultatīvajiem rādītājiem 2020. gadā plānoto rezultātu sasniegta 15 rādītāji, bet 5 rādītāji rezultātu sasniegta daļēji. (skat. 6. attēlu). Ar valsts valodas politiku saistītās sabiedrības līdzdalības nodrošināšana ir nepieciešams un vienlaikus ļoti sarežģīts rīcības virziens, jo ir maz politikas instrumentu, kas var tiešā veidā ietekmēt sabiedrības vērtīborientāciju un lingvistisko attieksmi, un vēlmi lietot, apgūt un pilnveidot latviešu valodu.

6. attēls: Rīcības virziena "Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā" rezultatīvo rādītāju izpilde.

(Avots: autoru izstrādāts)

Ieteikumi:

- Aktualitāti saglabās esošie izaicinājumi sabiedrības līdzdalības nodrošināšanā valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā – sabiedrības lingvistiskā attieksme, latviešu valodas globālā konkurētspēja, dalītā mediju telpa un ar migrāciju saistītie valodas ilgspējas riski.
- Veidot precīzākas un reālistiski sasniežamas rezultatīvo rādītāju prognozētās vērtības. Ja pirms VVPP apstiprināšanas nav bijis iespējams veikt precīzas rezultatīvo rādītāju prognozes, tad tās labot kopā ar citiem grozījumiem pamatnostādņēs.
- Pilnveidot rezultātu uzskaiti, nosakot rezultātu katrai darbībai, kas ir jāsasniedz VVPP beigās (kumulatīvi pa visiem gadiem). Perioda beigās izvērtējot VVPP, tas ļaus secināt, vai septiņu gadu laikā ir, piemēram, apmācīts tāds personu skaits, kāds sākotnēji bija iecerēts, kas ļaus vērtēt sasniegtā rezultāta efektivitāti un lietderību.

Fokusgrupu dalībnieku viedoklis par valsts valodas politikas īstenošanu 2015. – 2020. gadā.

- Organizācijas, kas iebraucējiem piedāvā mācīties latviešu valodu, nevar piedāvāt mācības augstāk par B1 līmeni, jo pieprasījums nav tik liels, lai nokomplektētu pietiekami lielu grupu.
- Valsts apmaksātā valodas apguves programma 120h daudzām klientu grupām ir nepietiekama, lai iegūtu valodas līmeni, kas nepieciešams darba tirgū. Diskusijās izskanēja viedoklis par apmācību elastīgumu, individualizētu pieeju mācība procesa nodrošināšanā, uzsverot uzticēšanās aspektu mācību piedāvājumu organizēšanā (piemēram, attālināta apmācība, dalībnieku skaits grupās).
- Nozīmīgs ir finanšu plānošanas aspekts, kā arī pēctecības aspekts, lai nodrošinātu valodas apguves pakalpojumu nepārtrauktību.

- Izteikts ierosinājums – apsvērt līdzmaksājuma formu, lai nodrošinātu valodas apguvēju motivāciju un līdzatbildību.
- Kā nozīmīga un turpmāk pilnveidojama uzsvērtā sadarbība starp valodas apmācītājiem un eksaminētājiem – prasību salāgošana, darbību saskaņošana, atgriezeniskā saite, kas vērsta uz maksimālu ieguldījumu valodas apguvē, turpmākā lietošanā un vispārējā iespējā integrēties sabiedrībā.
- Uzteicama pētījumu programma “Latviešu valoda” izveide, tomēr nav skaidrības, kas notiks pēc 2021. gada, kad programma noslēgsies. Lingvistisko jautājumu izpētei eksperti aicina organizēt ilgtermiņa projektus.
- Latviešu valodas aģentūras (LVA) pēdējos gados izveidotos mācību un metodiskos līdzekļus ir grūti atrast. Par sarežģītu tiek uzskatīts arī “pašmācības rīks” – lai to varētu lietot, ir nepieciešama konsultācija.
- Aspekts, kam svarīgi pievērst uzmanību nākamajā periodā, ir pedagogu profesionalitāte un nereti attieksmes maiņas nepieciešamība darbā ar mērķgrupām. Pedagogi “nes” attieksmi pret valodu un valsti.
- Daļai ekspertu radies priekšstats, ka pamatnostādņēs resursi ir koncentrējušies izpētes un metodikas attīstības virzienā, kamēr daudz mazāk līdzekļu ir atvēlēti uzdevumiem, kas ir saistīti ar praktisko latviešu valodas lietošanu. Būtiski jāattīsta neformālā valodas vide.
- No koordinācijas viedokļa trūkst informācijas kanāla, kur citu valstu pilsoņiem vai mazākumtautību cilvēkiem Latvijā palīdzētu meklēt informāciju gan par latviešu valodas apguves iespējām, gan par citiem jautājumiem, piemēram, pabalstiem. Atsevišķos gadījumos ar informāciju nodrošina, piemēram, augstskolas, radnieki vai uzņēmumi, taču daļa iebraucēju tomēr paliek informācijas trūukumā.
- Ģimenes, kuras domā par atgriešanos Latvijā, būtiski uztrauc viņu bērnu un partnera, kurš nerunā latviešu valodā, integrēšanās skolā vai darba vidē. Ja darbavietā var iekārtoties tikai ar angļu valodas zināšanām, tad situācija ar skolām ir sarežģītāka, kur vienlaikus ir jāstrādā pie jautājuma, kā novērtēt bērna latviešu valodas prasmes, ja viņš ārzemēs ir audzis ģimenē, kur ir lietota latviešu valoda. Pamats šai problēmai ir neziņa un interneta vietnes neesamība, kur būtu vieglā formā pieejama visa nepieciešamā informācija par atgriešanos Latvijā. Lai arī pēdējos gados tiek attīstīts portāls “Latvija.lv”, tomēr tas neesot draudzīgas informācijas atrašanai. Tai drīzāk vajadzētu būt LVA vai pašvaldību mājaslapām.
- Integrācija nereti tiek veidota mākslīgi, sabiedrība pati to neveicina. Nozīmīga ir sabiedrības iesaiste integrācijas procesos.
- Ļoti nozīmīgs faktors integrācijas veicināšanā ir skolas vide. Šobrīd dominējošs ir viedoklis, ka skolas vide nenodrošina atbalsta funkciju reemigrantu bērniem.
- Eksperti atzīst, ka kopumā latviešu valodas politika ir bijusi veiksmīga, jo situācija ar tās lietošanu kļūst arvien labāka. Liela nozīme ir bijusi attieksmes maiņai un pragmatiskai prizmai, jo, lai atrastu darbavietu, cilvēkam noteiktā līmenī ir jāzina latviešu valodu.

3. VALSTS VALODAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDŅU 2021.-2027. GADAM EKSPERTĪZES ZIŅOJUMS

Pamatnostādnes ir politikas ietvars, kas nodrošina valsts valodas politikas pēctecību un Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027.gadam (turpmāk – NAP 2027) noteikto mērķu un uzdevumu ieviešanu atbilstoši NAP2027 6.prioritātes „Atvērta, droša un tiesiska sabiedrība” rīcības virziena “Saliedētība” uzdevumam un tā indikatoriem, proti, latviešu valodas lietojuma palielināšana ikdienas saziņā, tostarp digitālajā un sabiedrisko mediju vidē, paplašinot valodas apguves pieejamību, un uzlabojot kvalitāti.

Atbilstoši Valsts valodas likumā noteiktajam, IZM ir izstrādājusi Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam (turpmāk VVPP2027.) – uz konkrētu, valstij nozīmīgu mērķa sasniegšanu vērstu vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentu, definējot valsts valodas politikas mērķi, uz mērķa sasniegšanu vērstus četrus rīcības virzienus. Pamatnostādnes izstrādātas, pamatojoties uz iepriekšējā perioda pamatnostādņu īstenošanas izvērtējumu, iepriekšējā periodā veiktiem pētījumiem, kā arī konsultācijās ar Latvijas iedzīvotājiem un ekspertiem gūtajiem viedokļiem.

Salīdzinājumā ar citām valsts politikas jomām, valsts valodas politika ir īpaša ņemot vērā gan tās kā valsts simbola un nacionālās identitātes pamatelementa nozīmi, gan apsvērumu, ka valodas pastāvēšana, attīstība un ilgtspēja ir tieši atkarīga gan no tās lietotājiem, gan faktoriem, kas savstarpējā mijiedarbībā var būtiski iespaidot politikas ietvaros plānotos rezultātus. Valodas situāciju noteicošie faktori:

- Politiskie faktori;
- Ekonomiskie faktori;
- Demogrāfiskie faktori;
- Lingvistiskie faktori;
- Kultūras faktori;
- Vēsturiskie faktori.

Tāpat nozīmīgi, ka īstenošanās politikas rezultātā sasniegto jeb faktisko situāciju valsts valodas lietojuma kontekstā ir iespējams konstatēt, galvenokārt pamatojoties uz situācijas pētījumiem, kas ietver būtisku sabiedrības (pētījumu mērķa grupu) subjektīvā novērtējuma par valsts valodas prasmi un tās pielietošanu komponenti. Izrietoši, pilnīgi precīzu un neapstrīdamu ainu par valsts valodas situāciju un plānoto valsts politikas ietekmi iegūt praktiski nav iespējams.

VVPP2027 īstenošanas problemātikas analīzes izvērtējumā izmantotās metodes:

- Dokumentu un datu analīze (IZM sniegtā un cita, publiski pieejamā informācija, identificējot svarīgākās ietekmes);
- Valodas politikas ekspertu, valodas ekspertu, pedagoģiskā personāla, jauniešu fokusgrupu diskusijas. Kopumā 5 diskusijas.

3.1. Definētā valsts valodas politikas mērķu atbilstība

Izstrādātajās VVPP2027 Izglītības un zinātnes ministrija ir definējusi **virsmērķi**:

Nodrošināt latviešu valodas ilgtspēju saliedētas Latvijas sabiedrības veicināšanai, latviešu valodas lietojumu visās sabiedrības darbības jomās, sekmēt latviešu valodas izpēti, valodas resursu, t.sk. digitālo, attīstību, stiprinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību latviešu valodas izaugsmē, kā arī atbalstīt latviešu valodas reģionālo paveidu, latgaliešu rakstu valodas un lībiešu valodas saglabāšanu, izpēti un attīstību,

iezīmējot atslēgvārdus, uz kuriem tiek balstīta valsts valodas politika nākamajā periodā – “ilgtspēja”, “saliedētība”, “līdzdalība”, “valodas izaugsme, saglabāšana, attīstība”. Skaidri noteikts ir

virsmērķa pamatojums, kas iezīmē nākotnes mainīgo realitāti gan globalizācijas, gan tehnoloģiju ieviesto pārmaiņu rezultātā, kas būtiski ietekmē valodas situāciju Latvijā.

Kopumā *virsmērķa* definīcija vērtējama kā atbilstoša, kur saskatāma sasaiste ar hierarhiski nozīmīgākos Latvijas politikas plānošanas dokumentos atrunāto valodas pastāvēšanas, attīstības, nacionālās identitātes stiprināšanas un latviešu valodas kultūrvides sekmēšanas kontekstu. Tomēr valodas eksperti rekomendē *virsmērķi* sašaurināt, padarot to viegli un skaidri uztveramu. Valsts valodas politikas mērķa kontekstā valodas ilgtspējas nodrošināšanas pamatā ir sabiedrība, ar to domājot - ikviens indivīds, kurš valodu lieto, pilnveido un ciena.

Lai sasniegtu VVPP2027. definēto *virsmērķi*, ir izvirzīti 4 mērķi, katram no tiem nosakot savu rīcības virzienu ar uzdevumiem, kopumā iezīmējot integrētu skatījumu uz galvenajām valodas politikas attīstības prioritātēm. Definētie mērķi:

1. valsts valodas drošumspēja un ilgtspējīga attīstība,
2. latviešu valodas vides paplašināšana un valodas resursu ilgtspēja,
3. sabiedrības līdzdalība un atbildība valsts valodas noturībā,
4. izglītots, Latvijas valstij lojāls, daudzvalodīgs indivīds – latviešu valodas ilgtspējas pamats.

Lai sasniegtu valsts valodas politikas *virsmērķi*, svarīgi apzināties, pētīt, izprast un spēt prognozēt nozīmīgākās valodas politikas komponentes.

VALODAS POLITIKAS KOMPONENTES		
VALODAS PRAKSE	VALODAS IDEOLOĢIJA	VALODAS PĀRVALDĪBA
<i>Rīcība, kas atspoguļo valodas lietošanu. Valodas apguve ir atkarīga no lingvistiskās prakses</i>	<i>Tā izriet no valodai piedēvētā statusa un vērtībām. Valodas ideoloģijai ir sasaiste ar nacionālo identitāti.</i>	<i>Iespējamā rīcība, lai modificētu lingvistisko praksi. Valodas izvēli nosaka indivīda izpratne.</i>

3.2. Definēto rīcības virzienu un tiem atbilstošo uzdevumu atbilstība un sinerģija

VVPP2027 ir izstrādātas pamatojoties uz valsts attīstības redzējumu un prioritātēm, kas noteiktas Nacionālās attīstības plānā 2021.-2027.gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam, balstoties uz esošās situācijas analīzi, uz Latvijai saistošām globālām nākotnes attīstības tendencēm. Aizvien aktuāla ir valodas pētniecība un attīstība, valodas apguves resursu pilnveide, lietotājcentrētas valodas vides attīstība, sabiedriskās domas nozīme valodas lietojumā, valodas pārvaldības kvalitātes nozīme, kā arī aktualizēts sabiedrības līdzdalības un līdzatbildības aspekts valodas ilgtspējas nodrošināšanā.

Mērķa sasniegšanai tiek plānotas nepieciešamās darbības un noteikti rezultāti, kas kalpo kā mērķa sasniegšanas progresa izteiksme. Rezultātu izvērtēšanas vajadzībām izdala 3 grupas:

VALSTS VALODAS POLITIKAS VIRSMĒRĶIS	
1 MAKRO IETEKMES REZULTĀTI	Ilgtermiņa sekas, kas rodas sasniedzot vairākus politikas rezultātus
2 POLITIKAS REZULTĀTI	Sasniegumi vidējā termiņā
3 DARBĪBAS REZULTĀTI	Preces vai pakalpojumi, kas tiek radīti un sniegti mērķa grupām īstermiņā

Nākamajam periodam noteikto valsts valodas definēto mērķu sasniegšanai ir noteikti četri rīcības virzieni:

- 1 „ATTĪSTĪBA un DROŠUMSPĒJA”

- ② „RESURSI un ILGTSPĒJA”
- ③ „LĪDZDALĪBA un ATBILDĪBA”
- ④ „SABIEDRĪBA un LOJALITĀTE”

7. attēls: Valsts valodas politikas 2021.-2027.gadam ietvaros paredzētie uzdevumi.

VALSTS VALODA POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2021. – 2027. GADAM			
ATTĪSTĪBA un DROŠUMSPĒJA	RESURSI un ILGTSPĒJA	LĪDZDALĪBA un ATBILDĪBA	SABIEDRĪBA un LOJALITĀTE
1 RĪCĪBAS VIRZIENS	2 RĪCĪBAS VIRZIENS	3 RĪCĪBAS VIRZIENS	4 RĪCĪBAS VIRZIENS
UZDEVUMI			
1.1. Nodrošināt zinātniskos un praktiskos resursus latviešu valodas izpētes ilgtspējai	2.1. Atbalstīt latviešu valodas speciālistu karjeras izaugsmi	3.1. Nodrošināt iespēju ikvienam pilnveidot latviešu valodas prasmi	4.1. Saglabāt un attīstīt Latvijas lingvistiskās ainavas reģionālo un etnisko savdabību
1.2. Attīstīt latviešu terminoloģiju un terminrādī kā zinātniskās darbības daļu	2.2. Nodrošināt latviešu valodas apguves un metodikas resursu daudzveidību	3.2. Radoši attīstīt un izkopt latviešu valodu ar literatūras un mākslas līdzekļiem	4.2. Veidot mērķtiecīgu saziņu ar sabiedrību par valodas lietojuma jautājumiem
1.3. Attīstīt un nostiprināt latgalešu rakstu valodu	2.3. Paplašināt valodas apguves iespējas dažādām mērķa grupām un pilnveidot prasmju vērtēšanu	3.3. Uzturēt institūciju līdzdalību valsts valodas jomas pārvaldībā	4.3. Veicināt Latvijas iedzīvotāju lokālpatriotismu
1.4. Paplašināt latviešu valodas lietojuma vidi Braila rakstā, zīmju un vieglajā valodā	2.4. Veidot stratēģisko infrastruktūru latviešu valodas digitalizācijai		4.4. Veicināt lībiešu valodas vitalitāti

Sasaiste ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem

VVPP2027 veidotas balstoties uz valsts attīstības redzējumu un prioritātēm, kas norādītas NAP 2027 un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam (turpmāk – Latvija 2030), Ar visiem VVPP2027 izvirzītajiem mērķiem saistītie rīcības virzieni – “ATTĪSTĪBA un DROŠUMSPĒJA”, “RESURSI un ILGTSPĒJA”, “LĪDZDALĪBA un ATBILDĪBA”, “SABIEDRĪBA un LOJALITĀTE” – atbilst **Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam** (Latvija2030) prioritātes “Kultūras telpas saglabāšana, mijiedarbība un bagātināšana” prioritārajam rīcības virzienam “Piederības izjūtas Latvijas kultūras telpai stiprināšana”. Tas attiecinās uz latviešu valodas saglabāšanu un valodu daudzveidības potenciāla izmantošanu paredz sekojošo:

“Modernas, daudzpusīgi lietotas latviešu valodas attīstība ir Latvijas valsts atbildība Eiropas un pasaules kultūras daudzveidības un mantojuma saglabāšanas kontekstā. Latvijas kultūras telpa ir īpaša ar valodu, rakstību un pat alfabētu daudzveidību. Saglabājot un attīstot latviešu valodas un citu valodu līdzāspastāvēšanu, valodu daudzveidība jāizmanto kā valsts attīstības resurss. Valodu semantiskā savietojamība un tulkojamība ir pamats daudzpusīgam digitālo tehnoloģiju pielietojumam. Tādējādi, izmantojot Latvijas dabiskās priekšrocības – valodu, kultūru un reģionālās dažādības līdzāspastāvēšanu, Rīgā būtu iespējams izveidot globālu valodas kognitīvo tehnoloģiju attīstības un izpētes centru.”

Ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentā kā indikators, kas mēra valsts valodas saglabāšanu, ir noteikts “iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda ir latviešu valoda un iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, bet kuri prot latviešu valodu, īpatsvars no visiem valsts iedzīvotājiem (%)”.

Tāpat Latvija2030 izvirzītais prioritārais rīcības virziens “Piederības izjūtas Latvijas kultūras telpai stiprināšana” atbilst VVPP2027 1. politikas rezultātam “Latviešu valodas apguves un pilnveides iespēju daudzveidība”, kurā rezultatīvais rādītājs 1.1. ir “Pieaugušo iedzīvotāju īpatsvars, kuri prot latviešu valodu (25–64 g. v.) (%)”.

Nacionālās attīstības plānā 2021. – 2027. gadam (NAP2027), kuru Saeima apstiprināja 2020. gada 2. jūlijā, prioritātes “Vienota, droša un atvērta sabiedrība” rīcības virziens “Saliedētība” ir sasaistīts ar VVPP2027. Plāna mērķis tostarp paredz, ka:

[394] Iedzīvotāji vairāk lieto latviešu valodu, gūst izpratni par sabiedrību demokrātiskā Latvijas informatīvajā telpā un vērtē informācijas kvalitāti. Tādējādi palielinās gatavība sniegt atbalstu līdzilvēkiem un vairojas sabiedriskais labums.

[397] Viens no galvenajiem riskiem saliedētībai ir manipulācijas risks. [..] Arī kvalitatīva mediju satura pieejamība valsts valodā, pietiekama un kvalitatīva informācija par sabiedrībā notiekošo stiprina mūs kā sabiedrību un demokrātisku valsti.

[398] Viens no saliedētas sabiedrības pamatiem ir plaša latviešu valodas lietošana. Saliedēta sabiedrība aktīvi piedāvā valodas apguves un prasmju pilnveides iespējas tiem, kas to vēlas, un valodas pratēji brīvprātīgi un aktīvi atbalsta valodas apguvējus, atbalstošā veidā sarunājoties ar tiem latviski. Tāpat jāstiprina latviešu valodas dinamiska bagātināšana visās jomās.”

Visi VVPP2027 iekļautie rīcības virzieni atbilst NAP2027 rīcības virziena “Saliedētība” izvirzītajiem uzdevumiem [406] “Nacionālās identitātes apziņas stiprināšana dažādām iedzīvotāju grupām, atbalstot saliedējošu pasākumu īstenošanu kultūras, valodas, teritoriālās, vēsturiskās atmiņas, politiskās un kopīgās ekonomikas dimensijās” un [409] “Latviešu valodas lietojuma palielināšana ikdienas saziņā, tostarp digitālajā un sabiedrisko mediju vidē, paplašinot valodas apguves pieejamību un uzlabojot kvalitāti”. Gan nacionālās identitātes apziņas stiprināšana, gan latviešu valodas lietojuma palielināšana ikdienas saziņā ir īstenojami ar plašu pasākumu loka palīdzību, kas ir ietverti vairākos VVPP2027 rīcības virzienos, piemēram, “RESURSI UN ILGTSPĒJA”.

Izglītības attīstības pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam 16. jūlija projekta versija, kuru IZM līdz 2020. gada 13. augustam nodeva sabiedriskajai apspriešanai, ietver 3. mērķi “Atbalsts ikviena izaugsmei”. Tā rīcības virziens 3.1. “Institucionāli risinājumi atbalsta nodrošināšanai ikviena izaugsmei” paredz īstenot uzdevumu 3.1.2. “Nodrošināt iekļaujošas izglītības pieeju visos izglītības līmeņos”, kurā plānots nodrošināt atbalstu reemigrējušo bērnu iekļaušanai izglītības iestādēs. Līdztekus citām aktivitātēm pasākumā paredzēts:

“Sniegt praktisku atbalstu reemigrējušo integrācijai Latvijā un veicināt nepilngadīgo emigrantu iekļaušanos Latvijas izglītības sistēmā, īstenojot pedagogu profesionālās pilnveides pasākumus, konsultācijas izglītības iestāžu vadībai un atbalsta personālam, kā arī vecākiem un veidojot mācību materiālus, kurus var izmantot, lai vecāki mājās var kopā ar bērnu atraktīvā un saistošā veidā uzlabot gan latviešu valodas zināšanas, gan vienlaikus apgūt citu mācību priekšmetu saturu.”

Šis pasākumu kopums atbilst VVPP2027 2. rīcības virzienam “RESURSI UN ILGTSPĒJA”, kura mērķis ir latviešu valodas vides paplašināšana un valodas resursu ilgtspēja. Rīcības virziena aprakstā akcentēts, ka:

“Līdz ar ekonomikas izaugsmi un iespējām atrast piemērotu darbu, Latvijā atgriežas ģimenes, kuru bērni ir skolas vecumā, taču skolotāji nav gatavi strādāt ar skolēniem, kuru latviešu valodas prasme ir pilnveidojama. Ir svarīgi, lai skolas vecuma bērni spētu iekļauties Latvijas izglītības sistēmā un apmeklēt savam vecumam atbilstošu klasi vispārīgā izglītībā skolās. Nepilnīgas latviešu valodas zināšanas vai to neesamība tam ir liels šķērslis. Latviešu valodas zināšanas reemigrantu bērniem lielā mērā ir atkarīgas no viņu vecāku izpratnes par valodu, valodas apguvi.”

Līdz ar to rīcības virzienā “RESURSI UN ILGTSPĒJA” iekļauts 2.2. uzdevums “Nodrošināt latviešu valodas apguves un metodikas resursu daudzveidību”, kurā plānots īstenot sekojošus pasākumus: 2.2.1. “Latviešu valodas pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas un metodikas kursi”, 2.2.2. “Atbalsts diasporas izglītojošo pasākumu un pedagogu profesionālās pilnveides pasākumiem Latvijā un ārvalstīs”, 2.2.4. “Atbalsta materiāli pedagogiem latviešu valodas apguves metodikā”, 2.2.5. “Mācību un informatīvo latviešu valodas apguves resursu izstrāde dažādām mērķa grupām”.

Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam 2020. gada 6. jūlija projekta 1. rīcības virziens “Nacionālā identitāte un piederība” ietver 1.2. uzdevumu “Veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā”. Lai arī uzdevuma aprakstā ir norādīts, ka latviešu valodas saglabāšanā un attīstībā nozīmīga loma ir ne tikai Latvijā, bet arī citur pasaulē dzīvojošiem valsts piederīgajiem, tomēr pamatnostādnēs uzsvērts, ka VVPP2027 būs galvenais instruments latviešu valodas attīstības jomā.

Nemot vērā, ka, līdzīgi kā NAP2027 gadījumā, arī Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam uzdevums par latviešu valodas nostiprināšanu ikdienas saziņā ir īstenojams ar plašu pasākumu loka palīdzību, tad šis uzdevums atbilst vairākiem VVPP2027 rīcības virzienu uzdevumiem.

Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam vienlaikus paredz 3. rīcības virzienu "Integrācija", kura 3.1. uzdevumā "Veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu līdzdalību sabiedrībā" minēts:

"Lai vienlaicīgi nodrošinātu ārzemnieku integrāciju un saliedētas sabiedrības veidošanos, nepieciešama sistēmiska pieeja, kas nodrošina gan valodas apguvi, gan rada motivējošu vidi tās lietošanai, gan sniedz informāciju un zināšanas par Latvijas vēsturi, demokrātijas vērtībām, kā arī tradīcijām un latvisko kultūras telpu, tādējādi palīdzot jaunpieņacējiem iekļauties un piedalīties sabiedrības dzīvē."

Tas atbilst VVPP2027 2. rīcības virziena "RESURSI UN ILGTSPĒJA" 2.3.3. uzdevumam "Latviešu valodas apguves pieejamības nodrošināšana Latvijas iedzīvotājiem un jaunpieņacējiem (new speakers)" un 2.3.4. uzdevumam "Valsts valodas prasmes vērtēšanas procesa nodrošinājums Latvijā un diasporā, t.sk. digitālajā vidē".

Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam 2020. gada 16. jūlija projekts, kuru IZM līdz 2020. gada 13. augustam nodeva sabiedriskajai apspriešanai, ir izvirzīti 3 mērķi, no kuriem 2 ir atbilstīgi VVPP2027. Pamatnostādņu 1. mērķis "Attīstīt pētniecības izcilību un starptautisko sadarbību" paredz, ka bez stabila finansējuma un kompetenta akadēmiskā personāla arī uz izcilību virzoša pētniecības infrastruktūra ir priekšnosacījums izcilas un starptautiski konkurētspējīgas pētniecības attīstīšanai, zināšanu radīšanai un pārnesei.

"Zinātniskās izcilības un starptautiskās sadarbības stiprināšanai nepieciešams attīstīt atbilstošu augstākās izglītības un pētniecības kvalitāti veicinošu pētniecības (t.sk. digitālo) infrastruktūru, kas vienlaikus nodrošina arī kompetences un resursus Viedās specializācijas jomu attīstībai, kā arī paaugstina Latvijā veiktās pētniecības redzamību un sadarbības iespējas starptautiskā mērogā."

Vienlaikus pamatnostādņu 2. mērķa "Paaugstināt inovācijas kapacitāti un zināšanu un pētniecības sociālo un ekonomisko vērtību" aprakstā norādīts, ka:

"Lai ilgtermiņā gūtu atdevi no ieguldījumiem pētniecībā un tehnoloģiju attīstībā, ir nepieciešami mērķtiecīgi pasākumi publiskā un privātā sektora pētniecības un inovācijas kapacitātes (cilvēkkapitāla un infrastruktūras) un sadarbības attīstīšanai, kas nodrošina gan fundamentālās zinātnes attīstību, gan P&A sistēmas digitālu transformāciju un atvērtās zinātnes kultūras veidošanos, gan stiprina zināšanu un tehnoloģijas pārnesi starp pētniecību un uzņēmējdarbības vidi, publisko sektoru un sabiedrību kopumā gan nacionālā, gan reģionālā, gan arī starptautiskā mērogā."

Pamatnostādnes izvirzītie mērķi atbilst vairākiem VVPP2027 iekļautajiem uzdevumiem un pasākumiem. Attiecībā uz pētniecības jomu mērķi atbilst VVPP2027 1. rīcības virziena "ATTĪSTĪBA UN DROŠUMSPĒJA" 1.1. uzdevuma "Nodrošināt zinātniskos un praktiskos resursus latviešu valodas izpētes ilgtspējai" 1.1.1. pasākumam "Izstrādāt un īstenot Valsts pētījumu programmas "Latviešu valoda" uzdevumus latviešu valodas izpētei un attīstībai". Minētajiem mērķiem arī atbilst šādi 2. rīcības virziena "RESURSI UN ILGTSPĒJA" 2.4. uzdevuma "Veidot stratēģisko infrastruktūru latviešu valodas digitalizācijai" pasākumi: 2.4.1. "Valodas digitālo tehnoloģiju izstrāde", 2.4.2. "Latviešu valodas digitālo resursu nodrošinājums (korpusu attīstība) un zinātniskais darbs", 2.4.3. "Korpuslingvistikas pamatprasmju attīstīšana dažādām mērķa grupām un prasmju pilnveides, specializācijas pasākumi".

Balstoties uz valodas jomas esošās situācijas analīzi, kā arī nākotnes tendenču daudzpusīgu analīzi, ir *identificēti Latvijas valodas politikas pārvaldībai nākamajā septiņgadē risināmie jautājumi*, kuru novēršanai plānoti rīcības virzienos ietvertie pasākumi. Risināmie jautājumi:

1. nepietiekami augsts latviešu valodas prestižs atsevišķās sociālajās grupās;
2. nepietiekami iekļaujoša valodas vide;
3. ikdienējā lingvistiskā prakse neveido kontekstu latviešu valodas apguvei, attīstībai un valodas prasmes pilnveidei;
4. negatīva lingvistiskā attieksme pret cilvēkiem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda;
5. vāja valodas pedagogu, latviešu valodas akadēmiskā, zinātniskā personāla ataudze;
6. sporādisks lībiešu valodas lietojums;
7. nepietiekami attīstīta un pieejama latviešu zīmju valoda;
8. sabiedrības digitālās prasmes valodas jomā ir nepietiekamas;

9. nepilnīga datu pārvaldība par valodas apguves kvalitāti, t.sk. diasporā.

Analizējot nākamajā septiņgadē risināmos jautājumus, to pamatotību, valodas eksperti fokusgrupās vērsuši uzmanību uz dažu aspektu pārformulēšanas nepieciešamību, rekomendējot to izteikt šādā redakcijā:

1. *nepietiekami augsts latviešu valodas prestižs atsevišķās sociolingvistiskajās grupās;*
2. *latviešu valodas lietojumam nepietiekama valodas vide;*
3. *ikdienas lingvistiskā prakse neveido pietiekamu atbalstu latviešu valodas apguvei, attīstībai un valodas prasmes pilnveidei;*
4. *nepietiekams finansiāls atbalsts latviešu valodniecības jomu ilgtspējai un konkurētspējai;*
5. *vāja valodas pedagogu, latviešu valodas akadēmiskā, zinātniskā personāla ataudze;*
6. *neregulārs atbalsts lībiešu valodas attīstībai;*
7. *neregulārs un nesistemātisks atbalsts latgaliešu rakstu valodas izpētei un attīstībai;*
8. *nepietiekami attīstīta un pieejama latviešu zīmju valoda;*
9. *nacionālā līmenī nav novērtēta valodas resursu nozīme valodas tehnoloģiju izstrādē, nepietiekami finansēta tās kritiskā pamatkomponente – lielie dati;*
10. *nepilnīga datu pārvaldība valodas apguves kvalitātes un lingvistiskās attieksmes jautājumu risināšanā, t.sk. diasporā.*

1 RĪCĪBAS VIRZIENS: ATTĪSTĪBA UN DROŠUMSPĒJA

1.rīcības virziens (turpmāk – RV1) ietver latviešu valodas izpētes un attīstības ilgtspējas risinājumus. Tā ietvaros definēti 4 uzdevumi, kas saistīti ar valodas pētniecību, terminoloģijas un terminrades attīstību, latgaliešu rakstu valodas attīstīšanu un zīmju valodas, Braila raksta un vieglās valodas attīstību.

Norādes uz valodas izpētes nozīmīgumu atrodamas gan iepriekšējā plānošanas perioda izvērtējumos, gan valodas ekspertu viedokļos, norādot uz nepārtrauktību valodas situāciju un lingvistisko attieksmju pētniecībā, kā arī akadēmiskās latviešu valodas attīstību. VVPP2027 piedāvātie risinājumi attiecībā uz RV1 kopumā uzskatāmi par atbilstošiem un pamatotiem.

Fokusgrupu dalībnieku viedoklis par plānošanas dokumenta ietekmi uz tajā noteikto mērķu sasniegšanu:

- Būtiski nodrošināt zinātniski pētnieciskajā darbā iegūto zināšanu un atziņu pārnešanu uz citām valodas jomām, īpaši valodas izglītības politiku un ar to saistīto metodikas pilnveidi.
- Priekšlikums likvidēt Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisiju, kuras darbs nav efektīvs. Komisijai uzticētās funkcijas varētu nodot Valsts valodas centram.
- Rosinājums 1.1. uzdevuma “Nodrošināt zinātniskos un praktiskos resursus latviešu valodas izpētes ilgtspējai” vārdus “izpētes ilgtspējai” aizstāt ar “izpētei” vai vārdu “ilgtspējai” aizstāt ar “ilgtermiņa plānošana” vai “stratēģija”.
- Lai arī 1.2.3. pasākums “Latvijas Nacionālā terminoloģijas portāla (LNTP) termini.gov.lv satura uzturēšana un funkcionalitātes pilnveidošana” ir pamatots, eksperti aicina vērst uzmanību uz portāla satura sakārtošanu, jo ir konstatētas vairākas kļūdas, kā arī atsevišķās jomās termini ir pieejami tikai krievu valodā.
- Attiecībā uz 1.4. uzdevumu “Paplašināt latviešu valodas lietojuma vidi Braila rakstā, zīmju un vieglajā valodā” eksperti aicina norādīt, kas tiek saprasts ar “vieglā valoda”. Precizēt, vai runa ir par lēnāku ziņu lasīšanu radio raidījumos vai, piemēram, satura pārveidošanu personām ar uztveres traucējumiem. Tāpat aicinājums personām, kuras mācās latviešu valodu, veidot atsevišķu, piemēram, radio raidījumu, kurā tās ar savām latviešu valodas zināšanām varētu uzzināt aktualitātes par valsti un pasaulē notiekošo. Vienlaikus šis jautājums ietver arī grāmatu izdošanu, kas būtu sarakstītas ar vienkāršām teikumu konstrukcijām.
- 1.3. uzdevumā “Attīstīt un nostiprināt latgaliešu rakstu valodu” ir nepieciešams iekļaut pasākumu par terminoloģiju, jo bez terminu standartizācijas nevar izveidot pareizrakstības rīku. Vienlaikus no sistemātiskā viedokļa svarīgāk ir noteikt, kā norisinās standartizācijas process, nevis rīka izveide.
- Kultūras ministrijas pārstāves pauda aicinājumu vārda “integrācija” vietā izmantot “valoda kā līdzdalības līdzeklis”, jo “integrācijai” ir negatīva konotācija. Piemēram, Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādēs 2021. – 2027. gadam integrāciju attiecina tikai uz

citu valstu pilsoņiem (jaunpienācējiem), kuriem ir nepieciešami pirmie soļi, lai līdzdarbotos sabiedrībā.

🌀 RĪCĪBAS VIRZIENS: RESURSI UN ILGTSPĒJA

2.rīcības virziens (turpmāk – RV2) ietver valodas vides paplašināšanas un valodas resursu ilgtspējas komponentes. Tā ietvaros definēti 4 uzdevumi, kas skar latviešu valodas speciālistu karjeras izaugsmes jautājumus, latviešu valodas apguves un metodikas resursu daudzveidību, latviešu valodas apguves iespējas dažādām mērķa grupām, valsts valodas prasmes pārbaudes procesa pilnveidi un stratēģisku infrastruktūru izveidi latviešu valodas digitālajai pārnesei. Jautājumi, kas skar latviešu valodas apguvi un kvalitatīva valodas izglītības piedāvājuma nodrošināšanu, uzskatāmi par prioritāriem, lai sasniegtu valodas politikas virsmērķi– uzturēt valsts valodas ilgtspēju. RV2 izpilde ir priekšnosacījums citu RV veiksmīgai īstenošanai, ņemot vērā cilvēkresursu būtisko lomu nākotnes prasmju attīstībā. VVPP2027 piedāvātie risinājumi attiecībā uz RV2 kopumā uzskatāmi par atbilstošiem un pamatotiem.

Fokusgrupu dalībnieku viedoklis par plānošanas dokumenta ietekmi uz tajā noteikto mērķu sasniegšanu:

- Latviešu valodas apguves sistēmai ārvalstu pilsoņiem ir jābūt daudz vairāk uz cilvēku orientētai, jo ne visi 120 stundu laikā var bezmaksas kursus iemācīties valodu, lai nokārtotu eksāmenu. Pārbaudes nenokārtošanas gadījumā cilvēkam nav iespējas iziet vēl vienu bezmaksas apmācību kursu.
- Mācību un metodisko līdzekļu izstrādes laikā ir nepieciešams aktīvi iesaistīt mērķauditoriju, kam līdzekļi būs paredzēti.
- Nozīmīgi akcentēt valodas pedagoģiju un valodas vides veidošanu.
- Nepieciešams konceptuāli saprast jautājumu par valodas attīstību, proti, kas ir “laba” latviešu valoda, uz kuru valsts vēlas virzīties, jo mūsdienās šī izpratne atšķiras.
- LVA ir izstrādājusi “Mācu un Mācies latviešu valodu”, metodiskos un mācību līdzekļus, taču mūsdienās ir vairāk arī jādome par valodas mācīšanu bērniem un jauniešiem, lietojot vizuālus mācību līdzekļus.
- Latviešu valodas un literatūras vielas apguvei skolās ir jābūt atraktīvākai un mūsdienīgākai, kas vairāk ieinteresētu jauniešus.
- Svarīgi domāt par atbalsta nodrošināšanu pedagoģiskajam personālam digitālo rīku lietošanā, to iekļaušanā ikdienas mācību darbā. Svarīga ir pieejamo lietotņu popularizēšana, tādējādi nodrošinot resursu redzamību.
- Lai nodrošinātu latviešu valodas ilgtspēju, valstij ir jāinvestē satura veidošanā latviešu valodā, piemēram, literatūrā vai kino. Tas ļaus latviešu valodai globalizācijas apstākļos kļūt konkurētspējīgai citu valodu starpā.
- Nepieciešams strādāt ar pedagogiem, viņus informējot, kā pēc iespējas labāk mācību procesā izmantot digitālos rīkus un resursus. Vienlaikus no valsts puses ir jāinformē arī citas grupas, īpaši skolēnus, kādi digitālie resursi tiem ir pieejami.

🌀 RĪCĪBAS VIRZIENS: LĪDZDALĪBA UN ATBILDĪBA

3.rīcības virziens (turpmāk – RV3) ietver sabiedrības līdzdalību un atbildības aspektu valsts valodas noturībā un attīstībā. Tā ietvaros definēti 3 uzdevumi, kas saistīti ar efektīvu institucionālu risinājumu nodrošināšanu ikviena lingvistiskajai izaugsmei, ar valodas pārvaldības jautājumiem un komunikāciju ar sabiedrību mikro un makro līmenī par valodu mijiedarbību globālā telpā. Kā nozīmīga tiek akcentēta sabiedrības iesaiste valodas politikas īstenošanā. Bērnu un jauniešu izglītošana, iesaiste un pozitīvas lingvistiskās attieksmes veidošanā uzskatāma par īpaši svarīgu uzdevumu. RV3 akcentē valodas pārvaldību un lietotājcentrētas valodas politikas aktualitāti. VVPP2027 piedāvātie risinājumi attiecībā uz RV3 kopumā uzskatāmi par atbilstošiem un pamatotiem.

Fokusgrupu dalībnieku viedoklis par plānošanas dokumenta ietekmi uz tajā noteikto mērķu sasniegšanu:

- Attiecībā uz aktīvāku sabiedrības iesaisti valsts iestādēm ir nepieciešams identificēt un atbalstīt dažādas organizāciju vai citu grupu iniciatīvas. Vienlaikus no valsts iestāžu puses ir jānāk

piemēram par konsekventu latviešu valodas izmantošanu visās dzīves jomās, lai nerastos runas, ka ir jomas, kur latviešu valoda tomēr nav vai nebūs vajadzīga.

- Nepieciešams latviešu valodas mācības un prasmju vērtēšanu nodrošināt attālināti.
- 3.3.3. pasākums "Vietvārdu standartizācija" vairāk iederētos kā pasākums zem 1.2. uzdevuma "Attīstīt latviešu terminoloģiju un terminradi kā zinātniskās darbības daļu".
- Ierosinājums 3.1. uzdevuma "Nodrošināt iespēju ikvienam pilnveidot latviešu valodas prasmi" nosaukumu mainīt uz "Pilnveidot latviešu valodas prasmi un zināšanas par latviešu valodu".
- Pasākums 3.1.2. "Veidot daudzveidīgu komunikāciju, radot noturīgu interesi sabiedrībā par latviešu valodas attīstību dažādos vecumposmos" ir savienojams ar 4.2. uzdevumu "Veidot mērķtiecīgu saziņu ar sabiedrību par valodas lietojuma jautājumiem", jo to būtība ir līdzīga.

Īpaši izdalāms jauniešu fokusgrupas dalībnieku viedoklis ar valodas lietojumu saistītos jautājumos:

- Diskusijas dalībnieces ir vienisprātis, ka valoda ir valsts piederības simbols.
- Jaunietes atzina, ka ikdienā izmanto vārdus no angļu valodas. To izmantošana ļauj modernāk izteikties un tos ir vieglāk saprast, jo 3 vārdus latviešu valodā var aizstāt ar 1 anglicismu. Angļu valoda bērna leksikā parādās ap 3. vai 4. klasi, un tam sākums lielā mērā ir videospēles.
- Attiecībā uz vārdu krājuma paplašināšanu jaunietes puda, ka ir jālasa grāmatas un jāskatās filmas. Ja jaunietis izvēlas vairāk skatīties filmas, nevis lasīt, tad filmas lielākoties būs angļu vai kādā citā valodā. Tāpat angļu valoda dominē populārākajos sociālajos medijos.
- Jaunietes ikdienā angļu valodu paplašina/attīsta lielākā apmērā nekā latviešu valodu.
- Mazākumtautību jaunieši nav vienlīdz motivēti mācīties valsts valodu. Tas galvenokārt ir atkarīgs no viņu nākotnes plāniem par darbu Latvijā vai ārzemēs.
- Viens no labākajiem veidiem, kā mazākumtautību jaunieši varētu apgūt valsts valodu, ir neformālā vidē, piemēram, sporta treniņos vai pārgājienos.
- Jaunietes uzskata, ka darba tirgū ir būtiski zināt latviešu valodu.
- Ja populāras personas, sociālajos medijos veidojot saturu, interesantā veidā izmantotu latviešu valodu, tas, pēc jauniešu domāt, varētu popularizēt latviešu valodas lietojumu viņu sekotāju vidū. Arī caur medijiem varētu popularizēt valsts valodas lietošanu, tomēr tas uzrunātu tikai daļu auditorijas.
- Lai jauniešiem skolā daudz vairāk interesētu latviešu valodas un literatūras stundas, nepieciešams izmantot mūsdienīgas grāmatas, piemēram, par pusaudžu dzīvi, kā arī stundās ir jābūt interesantākai mācību vielas apguves pieejai, kas lielā mērā ir atkarīgs no pedagoga. Jauniešiem šķiet interesanti, ja latviešu valodā un literatūrā mācītu diskutēt, veidot intervijas, jo tās ir noderīgas prasmes. Tāpat, īstenojot garākus projektus, jauniešiem būtu jāļauj brīvāk izvēlēties darba tematus, nevis no skolotāju puses noteikt šauru rāmi.

4 RĪCĪBAS VIRZIENS: SABIEDRĪBA UN LOJALITĀTE

4.rīcības virziens (turpmāk – RV4) raksturo indivīdu kā latviešu valodas ilgtspējas faktoru. Tā ietvaros definēti 4 uzdevumi, kas vērsti uz latviešu valodas lietojuma paplašinājumu solidārā, multilingvālā sabiedrībā, atbalstot katra centienus apgūt latviešu valodu, veicinot dialogus ar mazākumtautību valodām, diasporu, jaunpieņacējiem (*new speakers*) un veidojot lingvistisko toleranci Latvijas sabiedrībā. VVPP2027 piedāvātie risinājumi attiecībā uz RV4 kopumā uzskatāmi par atbilstošiem un pamatotiem, tomēr izteikti dominējošs bija viedoklis, ka RV4 un tā piedāvātie risinājumi ir integrējami pirmajos 3 RV, jo lielā mērā saskan ar citos RV izvirzītajiem mērķiem un plānotajiem pasākumiem.

Fokusgrupu dalībnieku viedoklis par plānošanas dokumenta ietekmi uz tajā noteikto mērķu sasniegšanu:

- Uzdevumi 4.1. "Saglabāt un attīstīt Latvijas lingvistiskās ainavas reģionālo un etnisko savdabību" un 4.3. "Veicināt Latvijas iedzīvotāju lokālpatriotismu" ir apvienojami vienā uzdevumā un integrējami 3RV. Savukārt 4.3.1. pasākums "Latviešu uzvārdu datubāzes (digitāla skaidrojoša uzzīņu avota) izstrāde" ir pievienojams kādam uzdevumam, kas ir saistīts ar pētniecību vai digitalizāciju.

- 4.4. uzdevums "Veicināt lībiešu valodas vitalitāti" vairāk iederas zem 1. rīcības virziena "ATTĪSTĪBA UN DROŠUMSPĒJA". Vienlaikus, lai arī lībiešu valoda ir šaura, tomēr eksperti uzsver, ka tā sastāv no 4 blokiem: 1) valodas vides nodrošināšana, 2) valodas attīstība (standartizācija, normēšana), 3) lībiešu valodas apguves iespēju nodrošināšana, 4) lībiešu valodas pētījumi.
- Ieteikums 4.1.3. pasākumam "Pētījumi sociolingvistikā: par daudzvalodību Latgalē, par valodas vidi Latvijas augstskolās un studentu lingvistisko labbūtnību, par valodas pārvaldību un praktisko lietojumu uzņēmumos Latvijas reģionos, Latvijas pilsētu lingvistiskās ainavas starpdisciplināra izpēte" vārdus "lingvistisko ainavu" aizvieto ar ko citu, jo tā izpratne ir šaurāka. Ja pamatnostādņēs ar to ir domāts valodas lietojums, tad "lingvistiskās ainavas" vietā pasākuma nosaukumā būtu jāiekļauj Latvijas valodas vides vai lingvistiskās vides saglabāšana.
- Ekspertiem nav skaidrs, kā 4.3. uzdevums "Veicināt Latvijas iedzīvotāju lokālpatriotismu" praksē iedzīvotājiem liks justies lokālpatriotiskākiem. Ieteikums to pievienot 4.1. uzdevumam "Saglabāt un attīstīt Latvijas lingvistiskās ainavas reģionālo un etnisko savdabību".
- 4.2. uzdevums integrējams 3RV, jo vistiešākajā veidā ir saistīts ar sabiedrības līdzdalību valodas lietojuma jautājumos.

3.3. Valsts valodas politikas ietekmes tvērumš

Valodas politika ir izteikti horizontāla un skar tādas jomas kā sabiedrības integrācija, izglītība un zinātne, kultūra, mediju politika, reģionālā politika, jaunatnes politika u.c. Tādējādi pamatnostādņu sekmīga īstenošana saistīta ar dažādu institūciju koordinētu darbību. Valodas politikas mērķi ir neatņemama sastāvdaļa nozaru politiku plānošanas dokumentos, kas tiek izstrādāti nākamajam plānošanas periodam. Tādi nozaru attīstības plānošanas dokumenti kā Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam, Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam, Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam definē mērķus, uzdevumus, kas saistīti ar dažādu sabiedrības grupu – jauniešu, pieaugušo, mazākumtautību, reemigrantu u.c. sociālo grupu– valodas izpratnes un līdzdalības valsts valodas noturībā veicināšanā.

Ietekme uz makroekonomisko vidi, uzņēmējdarbības vidi, administratīvo slogu un ar to saistīto izmaksu apjomu

Pamatnostādņu īstenošanā ir iesaistīts plašs atbildīgo un līdzatbildīgo institūciju loks ar savu kapacitāti. Pamatnostādņu īstenošana veicina iesaistīto organizāciju finansējuma avotu dažādošanu, tostarp saimnieciskās darbības attīstīšanu, finansējuma piesaistīšanu, tādējādi veicinot ilgtspēju un stabilitāti.

Sociālā ietekme

Pamatnostādņēs ir tieša sociālā ietekme, tiek uzsvērtā valodas iekļaujošā, integrējošā funkcija. Ekonomiskā, sabiedriskā, kultūras integrācijas kopīgais pamats ir latviešu valoda. Valodas politikas īstenošanā plānoti sabiedrības līdzdalības risinājumi sabiedrības drošībai un aizspriedumu mazināšanai, tādējādi mazinot segregāciju kā sociālās atstumtības risku. Valodas politikas mērķi saistīti ar izglītības politiku, kas ir nozīmīgākais faktors sabiedrības sociālās hierarhijas veidošanā. Uzsvērtā valodas apguves nozīmība, kas būtiski ietekmē ikviena konkurētspēju darba tirgū, tālākizglītības iespējas un iekļaušanos sabiedrībā kopumā.

Ietekme uz vidi

Nav tiešas ietekmes

Ietekme uz teritoriju attīstību

Veicinot sabiedrības iesaisti, cilvēki vairāk apzinās savu līdzatbildību un iespējas valodas vides veidošanā. Jo īpaši nozīmīgs šis apstāklis ir vēsturiskajās teritorijās, kas izsenis bijušas lingvistiski daudzveidīgas un etniski dažādas. Sabiedrības iesaiste un lingvistiskās tolerances veicināšana mazinātu stereotipus un aizspriedumus, kuru cēloņi ir bijuši politiski, etniski vai sociāli, tas pozitīvi ietekmētu vietējas kopienas attīstību, kopējo dzīvotspēju, piesaistot cilvēkus vietai un veicinot remigrāciju un tai sekojošu teritoriju attīstību.

Ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem

Pamatnostādņu īstenošanai plānotie finanšu avoti ir valsts un pašvaldību budžets, kā arī starptautisks finansējums. Lielākā daļa Pamatnostādnēs paredzēto pasākumu īstenošana tiks nodrošināta Pamatnostādnēs minētajām institūcijām piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros.

Ietekme uz pārvaldes iestāžu funkcijām un cilvēkresursiem

Faktiski visas ministrijas ir iesaistītas valsts valodas politikas īstenošanā. Valsts valodas politikas aktivitāšu īstenošanu nodrošina ministrijas, to pārziņā, pakļautībā vai pārraudzībā esošās iestādes vai arī tiek organizēti projektu konkursi tādējādi pasākumu īstenošanā iesaistot privātos tiesību subjektus. Īstenojot plānotos pasākumus tiek veicināta sadarbība un tieša komunikācija ar dažādām pārvaldes iestādēm, tādējādi ietekmējot uzticēšanos šīm iestādēm. Cilvēkkapitāls ir nozīmīgs organizācijas resurss un būtiski var ietekmēt pakalpojuma kvalitāti un sasniedzamos rezultātus.

Ietekme uz tiesību normu sistēmu un Latvijas starptautiskajām saistībām

Īstenojot pamatnostādnes atbilstoši valsts valodas situācijas pārmaiņām, veicama nepārtraukta nepieciešamo normatīvo aktu pilnveide, kas stiprina valsts valodas juridisko aspektu, valsts un pašvaldību, kā starptautisko tiesību aktu tulkošana latviešu valodā un Latvijas Republikas tiesību aktu tulkošana ES dalībvalstu valodās, jaunu terminu izstrāde latviešu valodā, elektronisko datu bāzu papildināšana un pieejamība būtiski nepieciešama latviešu valodas kā vienas no Eiropas Savienības oficiālajām valodām statusa nodrošinājumam.

Ietekme uz cilvēktiesībām, jo īpaši fizisku personu tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību attiecībā uz personas datu apstrādi

Pamatnostādnēm ir tieša ietekme uz tādām cilvēktiesību normām, kā pilsoniskās un politiskās tiesības, ekonomiskās un sociālās tiesības. Tiešas ietekmes uz privātās dzīves neaizskaramību attiecībā uz personas datu apstrādi pamatnostādnēm nav saskatāmas.

5. tabula: Valsts valodas politikas bāzes komponentu izvērsums.

N.p.k.	KOMPONENTE	IZVĒRSUMS
	MĒRĶIS	Atspoguļo atslēgvārdus, kas raksturo valsts valodas politikas 2021.-2027.gadam virsmērķi.
	RĪCĪBAS VIRZIENI	Norāda valsts valodas politikas 2021.-2027.gadam mērķa sasniegšanai definētos rīcības virzienus.
	VALSTS VALODAS POLITIKAS VEIDOTĀJI UN ĪSTENOTĀJI	Atbilstoši normatīvajā regulējumā noteiktajam, valsts valodas politikas veidotāji un īstenotāji ir IZM, tās un citas pakļautības iestādes, t.sk. Latviešu valodas aģentūra, Valsts valodas centrs, Latviešu valodas ekspertu komisija, Valsts valodas komisija, Latvijas Zinātņu Akadēmijas Terminoloģijas komisija, Valsts izglītības satura centrs, Nodarbinātības valsts aģentūra u.c. ieinteresētās puses.
	VALODAS TELPA	Norāda vidi, kurā pastāv, funkcionē un attīstās latviešu valoda, proti, Latviju (iekšējo) un ārējo vidi. Ārējās vides sasaiste ar valsts valodas politiku skatāma Latvijas kā ES dalībvalsts, latviešu diasporas un ārvalstīs dzīvojošo ārvalstnieku, kuri apgūst vai ir iesaistīti latviešu valodas pētniecībā, kontekstā. Tāpat šī komponente ietver sadarbības aspektu gan vietējā, gan starptautiskā mērogā, īpaši uzmanību veltot Latvijas pārstāvībai ES institūcijās.
	CILVĒKRESURSI	Atspoguļo cilvēkresursus, kuri iegūst kvalifikāciju un kuri darbojas valsts valodas jomā un kuriem ir būtiska un nepastarpināta loma valsts valodas politikas īstenošanā valsts valodas pedagoģiskajā aspektā (pedagogi), valsts valodas statusa nostiprināšanas, lietojuma un attīstīšanas aspektā (valodas speciālisti), kā arī valodas situācijas un attīstības izpētes aspektā (valodas pētnieki). Valsts valodas politikas īstenošanas izpratnē, cilvēkresursi sevi pilnveido ar intelektuālo un materiālo resursu palīdzību, kā arī piedalās to radīšanā un izmantošanā ar mērķi uzlabot sabiedrības latviešu valodas lietojumu.
	INTELEKTUĀLIE UN MATERIĀLIE RESURSI	Norāda resursus, kas tiek radīti, izveidoti, attīstīti un izmantoti valsts valodas politikas īstenošanas gaitā un sekmē valsts valodas funkcionēšanu un attīstību, t.i. valsts valodas apguves metodikas, metodiskus un mācību līdzekļus, digitālos resursus, situācijas un valodas pētījumus, valodas terminoloģiju. Radītie intelektuālie un materiālie resursi tāpat tiek izmantoti, lai vairotu cilvēkresursu (pedagogu, speciālistu, pētnieku) profesionālo kompetenci un sabiedrības valsts valodas zināšanas un prasmes.
	VALODAS POLITIKAS IETEKMES FAKTORI	Parāda dažādus faktorus, t.sk. kultūrvēsturiskos, etnodemogrāfiskos, sociāli ekonomiskos, politiskos, lingvistiskos, izglītības, kuri iespaido vispārējo valsts valodas politikas īstenošanas gaitu un sagaidāmos rezultātus.

3.4. SVID analīze

Izvērtējot VVPP 2021.-2027. projektā paredzēto nākamā perioda politiku valsts valodas jomā, novērtējuma ietvaros ir izstrādāta stipro un vājo pušu, iespēju un draudu (turpmāk – SVID) analīze, ņemot vērā definēto mērķi, tā sasniegšanai paredzētos rīcības virzienus, kā arī izvērtējot, vai paredzētie uzdevumi sekmēs iepriekšējā perioda noslēgumā konstatēto problēmu un izaicinājumu risināšanu.

6. tabula: VVPP 2021.-2027. SVID analīze.

S T I P R Ā S	<ol style="list-style-type: none"> Rīcības virzienu ietvaros paredzētie uzdevumi un pasākumi aptver visus būtiskākos valsts valodas politikas aspektus (t.i., juridisko, pedagoģisko un lingvistisko), kā arī paredz pasākumus, kas vērsti uz sabiedrības līdzdalību, sabiedriskās domas/ attieksmes veidošanu un valodas kultūrvides stiprināšanu, iezīmē nākotnes mainīgo realitāti gan globalizācijas, gan tehnoloģiju ieviesto pārmaiņu rezultātā, kas būtiski ietekmē valodas situāciju Latvijā. VVPP2027 ir sinerģijā ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem. Ir paredzēti pasākumi izglītošanas jomā, kas kopumā vērsti uz valsts valodas apguves un lietojuma kvalitātes pilnveidi iespējami dažādām mērķa grupām. Ir plānoti pasākumi valodas zinātniskajai izpētei un bagātināšanai, tostarp sociolingvistisko procesu pētniecībai sabiedrībā, kā arī valodas politikas pētījumi. Īpaša uzmanība pievērsta Braila raksta, zīmju valodas un vieglās valodas lietojuma paplašināšanai. Ir paredzēti pasākumi latviešu valodas digitalizācijai, kas valodas apguvi padara pieejamāku un metodikas resursus daudzveidīgākus. Valsts valodas politikā ir paredzēti pasākumi dažādu mērķa grupu valsts valodas apguves un pilnveides iespējām, tādējādi veicinot ātrāku sabiedrības integrāciju. Īpaša uzmanība pievērsta latviešu valodas speciālistu karjeras izaugsmei un profesionālajai pilnveidei. Nodrošinot pēctecību, plānoti dažādi atbalsta pasākumi latviešu valodas un vides sekmēšanai diasporā. Ir paredzēti pasākumi, kas orientēti uz sabiedrības pozitīvas lingvistiskās attieksmes un uzvedības sekmēšanu. Akcentēta atbildīgo institūciju koordinēta sadarbība valodas jomas pārvaldībā. Īpaši akcentēta sabiedrības līdzdalība un atbildība valsts valodas noturībā un kvalitatīvas valodas lietojamībā. 	V Ā J Ā S
	<ol style="list-style-type: none"> Faktisko situāciju attiecībā uz valsts valodu ir iespējams novērtēt lielākoties pamatojoties uz pētījumiem, kas ietver būtisku sabiedrības (pētījumu mērķa grupas) subjektīvā novērtējuma par valsts valodas prasmi un tās lietojumu komponenti. Valodas izdzīvošanas izredzes nosaka sociāli faktori. Modernās kultūras un tehnoloģijas maina valodas lietotāju tradicionālo dzīvesveidu un vidi. Ņemot vērā valsts valodas politikas īpatnības, ir vērojamas grūtības korekti nodēfinēt politikas rezultātus, kuriem pakārtojami plānotie darbības rezultāti. Dažādām sabiedrības grupām pieejamo valsts valodas apguves atbalsta mehānismu un iespēju sadrumstalotība un nepārskatāmība. Valsts valodas lietošanas tendences un jauniedibinātās tradīcijas jauniešu grupās. Etnodemogrāfiskā situācija (valodas lietojuma iespējas un paradumi) reģionos. Dažādu politikas jomu saskaņošanas nepilnības plānošanas dokumentu izstrādes procesā. Tā kā rezultātu un rezultatīvo rādītāju uzkrāšanas mērķis ir nodrošināt nepārtrauktu un sistemātisku informācijas iegūšanu un apkopošanu, norādot progresu mērķu sasniegšanā, kā arī lai nodrošinātu uz rezultātiem balstītu politikas un valsts budžeta plānošanu un izpildes uzraudzību, ir būtiski apzināt un iedibināt homogēnu pieeju attiecībā uz rezultātu un to rezultatīvo rādītāju iekļaušanu attīstības plānošanas dokumentos. Nepastāv vienota sistēma informācijas par valsts valodas politikas īstenošanu uzkrāšanai un apkopošanai. 	

I E S P Ē J A S	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iespēja apzināt visas valsts valodas jomas pārvaldībā iesaistītās institūcijas un nodrošināt publisku piekļuvi informācijai par valsts valodas apguves un pilnveides iespējām. 2. Iespēja iesaistīt pašvaldības pasākumu īstenošanā, kas saistīti ar valsts valodas un kultūras apguves iespējām. 3. Sabiedriskās domas veidošanā un sabiedriskās līdzdalības sekmēšanā tradicionāli nozīmīga ir nevalstiskā sektora iesaiste. Iespēja paredzēt atbalstu ar valsts valodas stiprināšanu saistītu projektu un iniciatīvu īstenošanā. 4. Iespēja veidot sadarbību ar jauniešu organizācijām pasākumu un kampaņu īstenošanā par valodas ilgtspējas nodrošināšanas jautājumiem. Iespēja sadarboties ar jauniešu viedokļu līderiem. 5. Iespēja pilnveidot mācību līdzekļus un metodes (piemēram, latviešu valodas un literatūras mācību līdzekļus), padarot tos mūsdienīgus, interaktīvus, jaunajiem saistošus, tādējādi veicinot interesi par valsts valodas izkopšanu un attīstību. 6. Daudzpusīgāk izmantot attālinātās piekļuves digitāliem valsts valodas apguves materiāliem un attālinātām apmācības iespējām, nodrošinot elastīgu un cilvēkcentrētu pakalpojumu. 7. Iespēja nodrošināt valodas pedagogiem profesionālās kompetences pilnveides iespējas, tostarp digitālās pratības pilnveidē. 8. Paredzēt sabiedrisko domu un valodas ideoloģijas veidojošas un līdzatbildību nostiprinošas sociālās kampaņas. 9. Veidot vienas pieturas aģentūru visām valsts valodas apgūvē ieinteresētajām personām, tādējādi nodrošinot elastīgu un efektīvu pieeju informācijas nodrošināšanā un resursu pārvaldībā. 	D R A U D I
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valsts budžeta samazinājums valsts valodas politikas īstenošanai. 2. Globalizācijas dēļ sociolingvistiskā ekosistēma mainās ļoti strauji. 3. Globalizācijas procesi turpina negatīvi ietekmēt valodas lietojuma kvalitāti. 4. Sabiedrība neizprot valsts valodas politikas mērķi un ir pasīva līdzdarboties gan individuāla, gan sabiedrības grupu līmenī. 5. Nepilnības un izaicinājumi izglītības sistēmā negatīvi ietekmē valodas situāciju kopumā. 6. Ieguldītie resursi tiek izlietoti neefektīvi un nesniedz plānoto atdevi. 7. Pedagogu trūkums un darba samaksas izaicinājumi nenodrošina pietiekamu motivāciju jauno valodas pedagogu sagatavošanai un iesaistei izglītības sistēmā. 8. Plānoto pasākumu īstenošana ir apdraudēta COVID-19 pandēmijas dēļ. 9. Valodas pastāvēšanu un attīstību un, izrietoši, valsts valodas politikas sekmīgu īstenošanu negatīvi ietekmē izmaiņas citās valsts politikas jomās. 	

3.5. Papildus iespējamie problēmu risinājumi

Nemot vērā VVPP2027 projektā paredzēto, kā arī SVID analīze rezultātus, zemāk sniegts pārskats par papildus iespējamiem problēmu risinājumiem valsts valodas politikas jomā.

7. tabula: **Papildus iespējamie problēmu risinājumi**

N.p.k.	PAMATOJUMS	RISINĀJUMS
	Nozīmīga ir pētniecības kapacitātes stiprināšana. Izrietoši, atbalsta mehānismi būtu jāparedz valodniecības studiju programmu doktorantiem.	Nodrošināt tiešo atbalstu valodniecības studiju programmu doktorantūras studentiem.

N.p.k.	PAMATOJUMS	RISINĀJUMS
	Būtiski nodrošināt zinātniski pētnieciskajā darbā iegūto zināšanu un atziņu pārnesi uz citām valodas jomām, īpaši valodas izglītības politiku un ar to saistīto metodiku pilnveidi.	Veicināt sadarbību starp pētniecisko sektoru un pārvaldību un nodrošināt iegūto datu sistemātisku uzkrāšanu, analīzi un integrēšanu politikas plānošanā un metodiku izstrādē.
	Ņemot vērā jauniešu un jaunatnes organizāciju lomu sabiedriskās domas un pilsoniskās sabiedrības veidošanā, nozīmīga būtu šīs mērķa grupas iesaiste valsts valodas statusa stiprināšanas kontekstā, atbalstot atbilstoša satura un formāta iniciatīvas.	Atbalstīt ar valsts valodu saistītu projektu konkursu organizēšanu un īstenošanu jauniešu centros, organizācijās ar mērķi veidot sabiedrisko domu, izpratni par valodas nozīmi un saliedētu sabiedrību.
	Sabiedriskās domas veidošanā un sabiedriskās līdzdalības sekmēšanā tradicionāli nozīmīga ir nevalstiskā sektora iesaiste. Izrietoši, atbalsta pasākumi būtu paredzami tieši šai mērķa grupai ar valsts valodas stiprināšanu saistītu projektu un iniciatīvu īstenošanā.	Atbalstīt ar valsts valodas statusa stiprināšanu saistītu projektu īstenošanu, veicinot dialogu starp dažādām sabiedrības grupām, kā arī iesaistot nacionālā mērogā atzītas autoritātes un viedokļa līderus, tostarp, jauniešu viedokļu līderus.
	Lai nodrošinātu latviešu valodas ilgtspēju, valstij ir jāinvestē satura veidošanā latviešu valodā, piemēram, literatūrā, kino utml.	Atbalstīt iniciatīvas kino vai literatūrā, kuru saturs tiek izstrādāts latviešu valodā un ir saistošs dažādām mērķa grupām.
	Sociālo mediju telpa ir viena no nozīmīgajām telpām, kurā funkcionē un attīstās latviešu valoda un caur to sasniedzami valodas lietotāji. Izrietoši, tā ir nozīmīga platforma ar valsts valodas stiprināšanu saistītu iniciatīvu īstenošanā.	Atbalstīt iniciatīvas, kas veicina pozitīvu lingvistisko praksi un valodas pārvaldību.

4. SECINĀJUMU KOPSAVILKUMS

Nemot vērā VVPP2027 projektā paredzēto, fokusgrupu diskusijās apkopotās rekomendācijas, kā arī SVID analīzes rezultātus, zemāk sniegts kopsavilkums par VVPP2027 izstrādes projektu.

Nacionālā attīstības plānā latviešu kultūras un valodas pastāvēšana savā zemē identificēta, kā valsts pastāvēšanas jēga. Valsts valodas politikas plānošanas dokumenti ir nepieciešama iekšpolitikas stratēģijas sastāvdaļa Latvijā, lai sekmētu latviešu valodas lingvistisko kvalitāti un konkurētspēju, nodrošinātu valsts valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu, saglabātu, aizsargātu un attīstītu latviešu valodas tradicionālo kultūrvidi, veicinātu latviešu valodas vispusīgu izpēti, kā arī nodrošinātu latviešu valodas kvalitatīvu apguvi gan izglītības sistēmā, gan mūžizglītībā.

Pamatnostādnes ir politikas ietvars, kas nodrošina valsts valodas politikas pēctecību un Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027.gadam (turpmāk – NAP 2027) noteikto mērķu un uzdevumu ieviešanu atbilstoši NAP2027 6.prioritātes „Atvērta, droša un tiesiska sabiedrība” rīcības virziena “Saliedētība” uzdevumam un tā indikatoriem, proti, latviešu valodas lietojuma palielināšana ikdienas saziņā, tostarp digitālajā un sabiedrisko mediju vidē, paplašinot valodas apguves pieejamību, un uzlabojot kvalitāti. Valsts valodas politika attiecināma uz visiem Latvijas iedzīvotājiem, latviešu valodas apguvējiem un runātājiem ārpus Latvijas, tāpēc pamatnostādnes uzskatāmas par caurviju politiku.

VVPP2027 **virsmērķis** iezīmē nākotnes mainīgo realitāti gan globalizācijas, gan tehnoloģiju ieviesto pārmaiņu rezultātā, kas būtiski ietekmē valodas situāciju Latvijā:

Nodrošināt latviešu valodas ilgtspēju saliedētas Latvijas sabiedrības veicināšanai, latviešu valodas lietojumu visās sabiedrības darbības jomās, sekmēt latviešu valodas izpēti, valodas resursu, t.sk. digitālo, attīstību, stiprinot sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību latviešu valodas izaugsmē, kā arī atbalstīt latviešu valodas reģionālo paveidu, latgaliešu rakstu valodas un lībiešu valodas saglabāšanu, izpēti un attīstību.

Latvijas valodas politikas pārvaldībai nākamajā septiņgadē identificēti 10 risināmie jautājumi:

1. nepietiekami augsts latviešu valodas prestižs atsevišķās sociolingvistiskajās grupās;
2. latviešu valodas lietojumam nepietiekama valodas vide;
3. ikdienas lingvistiskā prakse neveido pietiekamu atbalstu latviešu valodas apguvei, attīstībai un valodas prasmes pilnveidei;
4. nepietiekams finansiāls atbalsts latviešu valodniecības jomu ilgtspējai un konkurētspējai;
5. vāja valodas pedagogu, latviešu valodas akadēmiskā, zinātniskā personāla ataudze;
6. neregulārs atbalsts lībiešu valodas attīstībai;
7. neregulārs un nesistemātisks atbalsts latgaliešu rakstu valodas izpētei un attīstībai;
8. nepietiekami attīstīta un pieejama latviešu zīmju valoda;
9. nacionālā līmenī nav novērtēta valodas resursu nozīme valodas tehnoloģiju izstrādē, nepietiekami finansēta tās kritiskā pamatkomponente – lielie dati;
10. nepilnīga datu pārvaldība valodas apguves kvalitātes un lingvistiskās attieksmes jautājumu risināšanā, t.sk. diasporā.

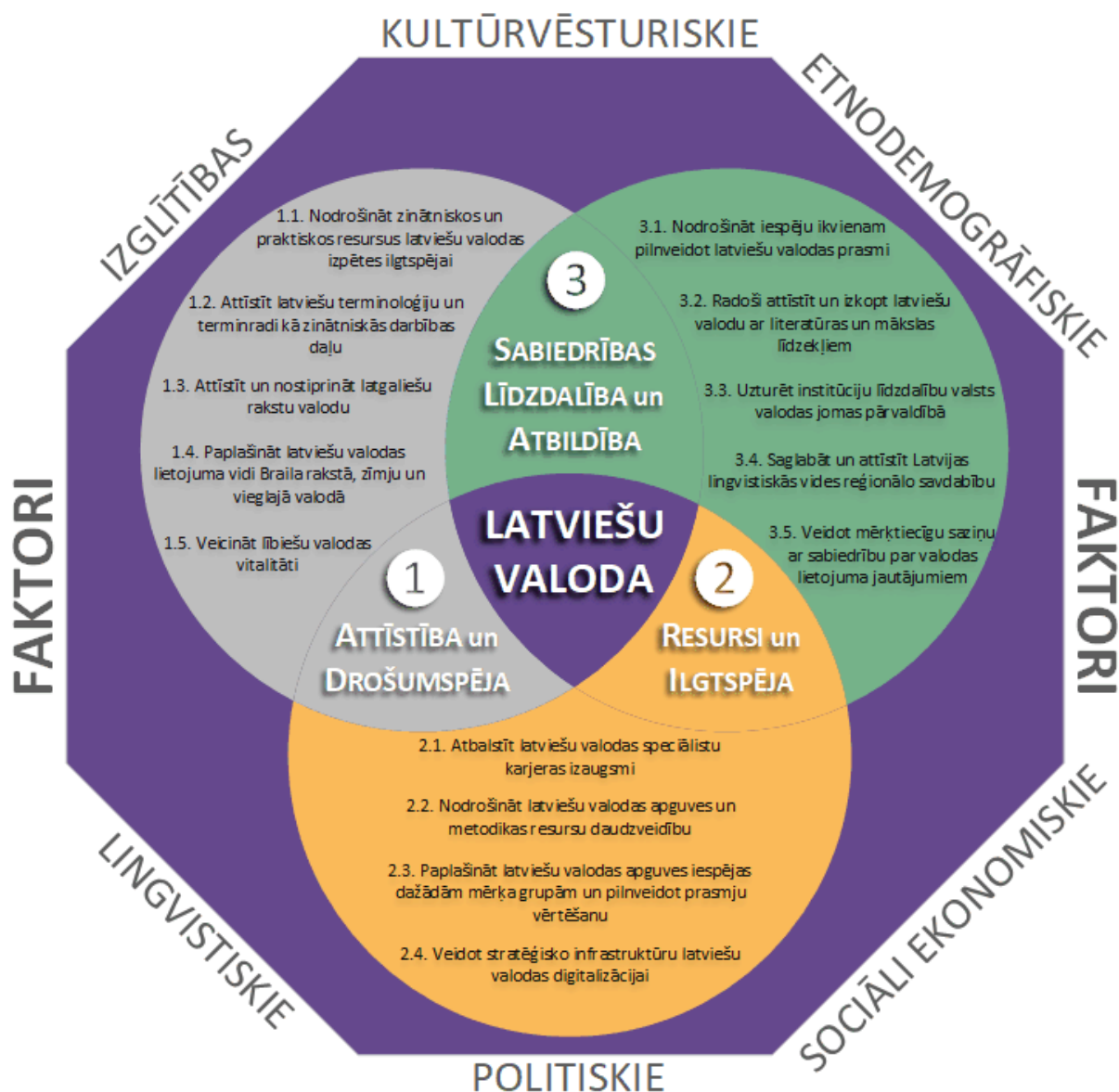
Izstrādātajās VVPP2027, saskaņā ar valodas ekspertu ieteikumiem un analīzē gūtajām atziņām, ir definējami 3 rīcības virzieni un atbilstoši tiem 14 uzdevumi:

- ❶ „ATTĪSTĪBA un DROŠUMSPĒJA”
- ❷ „RESURSI un ILGTSPĒJA”
- ❸ „SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA un ATBILDĪBA”

Nolūkā konspektīvi atspoguļot nākamajam periodam uzstādītā mērķa, tā sasniegšanai identificēto rīcības virzienu un uzdevumu kopsakarības, 8.attēlā ir norādīts valsts valodas politikas ietekmes kartējums 2021.-2027.gadam.

8. attēls: Valsts valodas politikas ietekmes kartējums 2021.-2027.gadam.

Aktuālākās tendences un vīzija par valodas jomu 2027. gadā:

1. Saliedēta sabiedrība;
2. Sabiedrības līdzdalība valodas izaugsmē;
3. Latgaliešu un lībiešu valodas saglabāšana;
4. Atbalstoša valodas vide;
5. Valodas apguves resursu daudzveidība;
6. Izglītots, Latvijas valstij lojāls, daudzvalodīgs indivīds.

Secinājumi:

- ❖ Kopumā valodas politikas īstenošanā 2015.-2020. gadā sasniegtie rezultāti vērtējami kā pozitīvi – un iepriekšējā plānošanas periodā panākts būtisks progress visos valodas politikas rīcības virzienos.
- ❖ Valodas politika ir izteikti horizontāla un skar tādas jomas kā sabiedrības integrācija, izglītība un zinātne, kultūra, mediju politika, reģionālā politika, jaunatnes politika u.c. Tādējādi pamatnostādņu sekmīga īstenošana saistīta ar dažādu institūciju koordinētu darbību.

- ❖ VVPP2027 ir tieša sociāla ietekme, ietekme uz vietējo kopienu attīstību, ietekme uz pārvaldes iestāžu funkcijām un cilvēkresursiem, ietekme uz cilvēktiesību normām, kā arī ietekme uz tiesību normu sistēmu.
- ❖ Kopumā VVPP2027 izvirzītie mērķi atspoguļo integrētu skatījumu uz galvenajām valodas politikas attīstības prioritātēm.
- ❖ Rīcības virzienu ietvaros paredzētie uzdevumi un pasākumi aptver visus būtiskākos valsts valodas politikas aspektus, kā arī paredz pasākumus, kas vērsti uz sabiedrības līdzdalību, sabiedriskās domas/ attieksmes veidošanu un valodas kultūrvides stiprināšanu, iezīmē nākotnes mainīgo realitāti gan globalizācijas, gan tehnoloģiju ieviesto pārmaiņu rezultātā, kas būtiski ietekmē valodas situāciju Latvijā.
- ❖ Īstenojot valodas politiku, jārēķinās, ka globalizācijas dēļ sociolingvistiskā ekosistēma mainās ļoti strauji.

5. PIELIKUMI

RV1 2015.-2020._pārskats

RV2 2015.-2020._pārskats

RV3 2015.-2020._pārskats

RV4 2015.-2020._pārskats

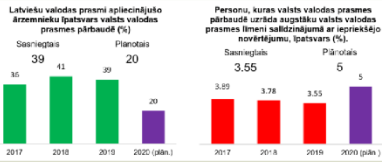
VALSTS VALODAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2015. – 2020. GADAM

1. Rīcības virziens: Valsts valodas juridiskā statusa stiprināšana

Rezultatīvo rādītāju izpilde

Politikas rezultāts 1.

Uzlabojusies to iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, latviešu valodas prasme

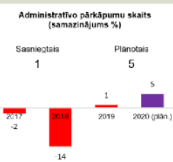
Politikas rezultāts 2.

Latvijas iedzīvotāji, kuri publiskajā vidē izmanto latviešu vai galvenokārt latviešu valodu

Politikas rezultāts 4.

Panākta saskaņota valsts institūciju darbība valodas politikas īstenošanā, valsts valodas likuma un ar to saistīto normatīvo aktu pilnvērtīgā izpildē un kontrolē

Darbības rezultāts 4.1.

Nodrošināta valsts valodas prasmes pārbaude profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai

Darbības rezultāts 4.2.

Nodrošināta starptautiskā un Latvijas institūciju sadarbība ģeodēziskās un kartogrāfiskās darbības nodrošināšanai un publiski pieejamo vietvārdu datubāzu un katalogu uzturēšana un aktualizēšana

Darbības rezultāts 4.3.

Uzlabota latviešu valodas lietojuma kvalitāte

Politikas rezultāts 5.

Veicināta latviešu valodas pilnvērtīga funkcionēšana Eiropas Savienības institūcijās un nodrošināta Latvijas pārstāvība Eiropas Savienības valodas resursu struktūrās

Darbības rezultāts 5.1.

Atbalstīta Eiropas valstu zinātnisko atziņu ieviešana un informācijas apmaiņa valodas pedagogu darbā

VALSTS VALODAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2015. – 2020. GADAM

2. Rīcības virziens: Valsts valodas izglītības politika

Rezultatīvo rādītāju izpilde

Darbības rezultāts 1.1.

Nodrošināta latviešu valodas apguves un pilnveides pieejamība bezdarbniekiem un darba meklētājiem

Darbības rezultāts 1.2.

Nodrošināta iespēja apgūt latviešu valodu tiem, kam tā nav dzimtā vai ģimenes valoda

Politikas rezultāts 6.

Pilnveidota bērnu, skolēnu un jauniešu latviešu valodas prasme

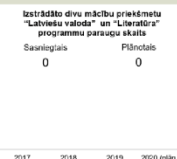
Darbības rezultāts 6.1.

Nodrošināts atbalsts reemigrējošajiem bērniem, iekļaujoties Latvijas izglītības sistēmā

Darbības rezultāts 6.2.

Nodrošināta sistēmiska iespēja mācīt latviešu valodu un literatūru izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautības izglītības programmas

Darbības rezultāts 6.3.

Nodrošināta latviešu valodas un pirmsskolas pedagogu profesionālās kompetences pilnveide

Darbības rezultāts 6.4.

Nodrošināta elektronisko mācību materiālu latviešu valodas apguvei pieejamība

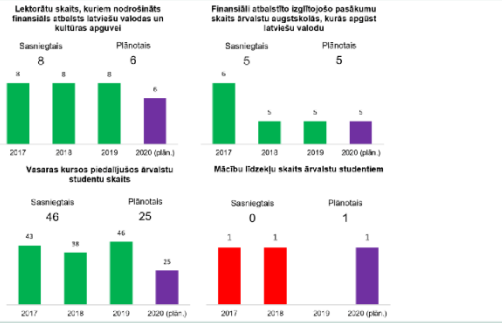
Politikas rezultāts 7.

Palielināties atbalsts latviešu valodas pedagogiem profesionālās kompetences pilnveidē un metodikā

Darbības rezultāts 7.1.

Nodrošināts finansiāls atbalsts lat. val. kā svešvalodas apguvei ārvalstu augstskolās; sekmēta sadarbība starp Latvijas un ārvalstu augstskolām lat. val. apguvē

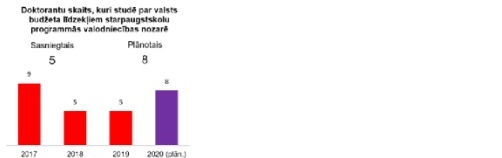
Darbības rezultāts 7.2.

Sniegts atbalsts diasporai

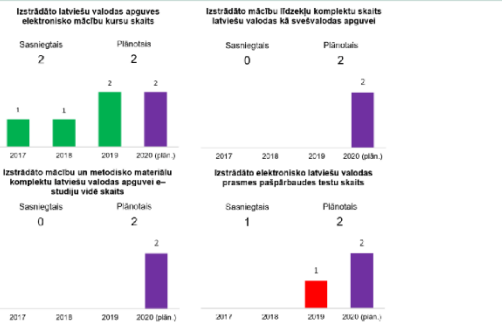
Darbības rezultāts 7.3.

Nodrošināta starpaugstskolu doktora studiju valodniecības nozarē programmu izstrāde un īstenošana

Darbības rezultāts 7.4.

Nodrošināta mācību un metodisko materiālu pieejamība latviešu valodas kā svešvalodas apguvei

VALSTS VALODAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2015. – 2020. GADAM

4. Rīcības virziens: Sabiedrības līdzdalības nodrošināšana valsts valodas politikas īstenošanā un latviešu valodas attīstībā

Rezultatīvo rādītāju izpilde

Politikas rezultāts 1.

Uzlabojusies to iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, latviešu valodas prasme

Darbības rezultāts 1.3.

Attīstītas daudzveidīgas pieejas latviešu valodas apguvē

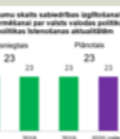
Politikas rezultāts 2.

Latvijas iedzīvotāji, kuri publiskajā vidē izmanto latviešu vai galvenokārt latviešu valodu

Darbības rezultāts 2.1.

Veicināta latviešu valodas lietošana publiskajā telpā

Politikas rezultāts 3.

Nodrošināta sabiedriskās domas veidošana un sabiedrības iesaiste valodas politikas īstenošanā

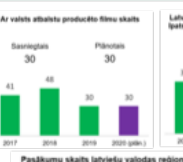
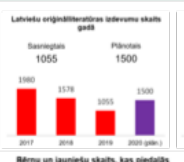
Darbības rezultāts 3.1.

Uzturēta interese par interneta vietnēs publicēto informāciju par latviešu valodu

Politikas rezultāts 10.

Atbalstīta un sekmēta latviešu valodas attīstība un popularizēšana ar literatūras un mākslas līdzekļiem

Bēmu un jauniešu skaits, kas piedalās izlaiduma veicināšanas programmā Latvijā un latviešu diasporas centros

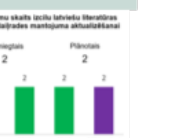

Pasākumu skaits latviešu valodas reģionālo tradīciju savstarpības saglabāšanai

Darbības rezultāts 10.1.

Nodrošināts atbalsts latviešu valodas kultūrvides aizsardzībai un attīstībai

Darbības rezultāts 10.2.

Nodrošināts izziņas un atmiņas institūciju (bibliotēku) resursu piedāvājums un pieejamība visām sabiedrības grupām

Politikas rezultāts 11.

Paplašināta un aizsargāta lībiešu valodas kultūrvide

Darbības rezultāts 11.1.

Nodrošināts atbalsts lībiešu valodai un kultūrvides attīstībai

